



# KMETOVALEC

GLASILO KMETIJSKE DRUŽBE D LJUBLJANI

VINARSKEGA DRUŠTVA

IN KONJEREJSKEGA DRUŠTVA ZA DRAVSKO BANOVINO V MARIBORU

Inserati se računajo po naslednjih cenah:

|                       |          |                      |          |                      |                      |
|-----------------------|----------|----------------------|----------|----------------------|----------------------|
| 1/24 strani . . . . . | Din 80—  | 1/6 strani . . . . . | Din 350— | 1/2 strani . . . . . | Din 1000—            |
| 1/12 strani . . . . . | Din 160— | 1/4 strani . . . . . | Din 500— | 1/3 strani . . . . . | Din 2000—            |
| 1/6 strani . . . . .  | Din 250— | 1/3 strani . . . . . | Din 700— | Priloga listu stane  | Din 100 za 1000 kom. |

Mala naznanila do 20 besed stanejo Din 20—, vsaka nadaljna beseda 1 Din.

Štev. 2.

V Ljubljani, 31. januarja 1931.

Leto 48.

## Kmetijska družba ima za svoje ude v zalogi naslednje kmetijske potrebščine:

Njene zaloge se nahajajo: v Ljubljani, Turjaški trg 3; v Mariboru, Meljska cesta 12; v Celju pri kolodvoru; v Brežicah pri Zvezi kmetijskih podružnic; v Ivanjovcih pri Lovro Peto-varju; v Murski Soboti pri kmetijski podružnici; v Novem mestu pri kmetijski podružnici; na Rakeku pri Matevž Stržaju; v Ptuj pri Kmetijskem društvu.

### Umetna gnojila.

Cene veljajo za nadrobne in vagonске pošiljatve.

**Amonijev sulfat 20/21%** po Din 500 za 100 kg.  
**Apneni dušik 16/19%** v pločevinastih posodah po Din 250 za 100 kg v vrečah po 235 Din. Pri naročilu 100 kg in radi plačilnih pogojev naj vsak zahteva pismeno ponudbo. — Za 1 ha 200 do 300 kg.

**Cilski soliter 15.5%** dušika v vrečah po približno 100 kg po Din 3.— za kg.

**Kalijeva sol 42%** pri odjemu 15 tonskega vagona po Din 168.—, pri odjemu 5—10 tonskem vagonu Din 170.—, franco vsaka postaja v Sloveniji. Na drobno po Din 176 za 100 kg, vreče po 50 kg stanejo Din 90.—, Za 1 ha 200—300 kg.

**Kostni superfosfat 18/20%**. Cena Din 128 za 100 kg Ljubljana-Maribor. Na hektar 300 kg. Pri pol ali vagonškem odjemu cena po dogovoru.

**Nitrotoskal-Ruše, mešano gnojilo** za polje, travnike in vinograde, ki vsebuje 8% kalija, 4% dušika in 8% fosforove kisline po Din 172 za 100 kg, vreče po 50 kg Din 90. Pri odjemu 5000 kg po Din 168 za 100 kg franco vsaka postaja v Sloveniji. Za 1 ha 500 kg.

**Razkležena kostna moka. 30%** fosf. kisline, 1/2% dušika po Din 110.— za 100 kg. Vreče po 100 kg. Za 1 ha 250 do 300 kg.

**Rožena moka, izborna dušičnato gnojilo** za vinograde po Din 220.— za 100 kg. Vreče po 100 kg. — Za 1 ha 300—500 kg.

**Rudninski superfosfat 16%** po Din 94.—, vreče po 100 kg Din 96.—, vreče po 50 kg. Pri pol- ali vagonškem odjemu cena po dogovoru.

**Surova kostna moka z 10—12%** fosforove kisline in 4% dušika po Din 110 za 100 kg. — Za 1 ha 300—400 kg.

**Thomasova žlindra 18%** po Din 110.—, 19% po Din 116.—, 20% Din 122.— za 100 kg, pri vagonškem odjemu cene po dogovoru. Opozorjamo vse naročnike, da se ne moremo vezati na 18%no blago, ker moramo prevzeti žlindro od tovarne le od 18—20%. Tovarne zamorejo blago dobavljati le po izpudu produkcije.

### Semena.

Družba bo imela v zalogi vsa potrebna deteljna, travna, pesna in druga semena in bo v prihodnjem listu vse potrebno objavila.

**Semenska grahova (grahica)** jara po Din 3.50 za kg.

**Semenski oves, orig. češki** po Din 3 za kg.

### Krmila.

**Klajno apno** v izvornih vrečah, težkih 50 kg po Din 2.75 za kg, na drobno Din 3.80 za kg, najmanj 5 kg.

**Lanene tropine** za 38/40% beljakovin in toličce po Din 2.60 za 1 kg v vrečah po 50 kg.

**Ribja moka** v originalni vreči 100 kg po Din 7 za kg, na drobno Din 8.— za kg, najmanj 5 kg.

**Ribje olje za živino** v ročkah po 3 kg = 70 Din; se pošilja po pošti; v steklenicah po 1/4 litra Din 18.—, v steklenicah po 1 1/2 l Din 30; v posodo kupca po 22 Din za kg.

**Promiul**, pravilno sestavljena krma za perutnino, pospešuje nesnost kokoši. Na drobno po 11 Din kg, najmanj 5 kg.

**Živinska sol** v vrečah po 50 kg za Din 72 (samo v Celju).

**Pekk hrana** za živino z vitaminom po Din 62 za kg.

### Živinorejski in mlekarški predmeti.

**Slamoreznica KS 2A** za ročni pogon Din 2000.

**Slamoreznice Borek: JS8** po Din 1680, **VS10** po Din 1890,

**VFS12** po Din 2200, **VFSR12** z verigo po Din 2250, **VFS14** z verigo po Din 2770, **Alpina 12** po Din 2350, **HLC** za ročni pogon ali motorni pogon po Din 2600, z varnostno varovalko Din 2800, **EAS** za motorni pogon Din 3400, z varovalko Din 3700, **EBBS** za motorni pogon Din 3800, z varovalko Din 4100, **Rapid 12** po Din 4300, z varovalko Din 4700.

**Drobljač (šrotar) „Gloria 3“** Din 3600, **drobljač za oves EMO** po Din 2000.

**Reporeznica Borek EWC** po Din 980, **EWL** po Din 740, **EWO** po Din 740.

**Reporeznice, domače, male** po Din 370, **velike** po Din 700.

**Telečji napajalniki** po Din 130.

**Gumijevi seski** za napajalnice po Din 30.

**Gobčni odpirachi Express** Din 150 za komad.

**Posnemalnik Vega E** za 75 lit. po Din 1250, **E2** za 100 lit. po Din 1400, **F** za 140 lit. po Din 2000; **G** za 200 lit. po Din 3800.

**„Baltic“ posnemalnik HF** za 35 lit. Din 700, **KI 10 lit.** po Din 1850, za 130 lit. s podstavkom Din 2750.

**Pinje št. 1** za 5 lit. po Din 620, **št. 2** za 10 lit. po Din 750.

**Laktodensimeter** (za določanje gostote mleka) po profesorju Gerberju po 50 Din.

**Sirišče dansko originalno Hansenovo** v prahu (iz Kodanija), v škatljicah po 25 gr po Din 12, 50 gr po Din 20, 100 gr po Din 40, 500 gr po Din 180.

**Brzoparilnik Alfa** s pocinkanim kotlom, 50 literski po Din 1250; 80 literski po Din 1625; 120 literski po Din 1850.

**Brzoparilnik Wema** z bakrenim kotlom 70 literski po Din 1400; 90 literski po Din 1700; 130 literski po Din 1900.

**Brzoparilnik domači**, s pocinkanim kotlom 60 literski po Din 1030; 80 literski po Din 1150.

Garkon zoper rastlinske škodljivce 15 Din.

Garkon zoper živalske kožne bolezni 15 Din.

**Živnozdravniški predmeti** (češki izdelek); požiralnikove cevi za teleta po Din 70, za goved po Din 180; trokarji za teleta po Din 70, za goved po Din 70, irigatorji kompletni (po 3 litre) po Din 80; obroči za bipe poniklani po Din 26, navadni po Din 22; toplomer za merjenje vročine po Din 25 in 30; znamke za perutnino celoidne po Din —.25 za komad, aluminijaste z številkami po Din —.75 za komad, ušesne znamke za živino po Din 1.50 za komad.

### Sadjarski in vrtnarski predmeti.

Cepilna smola v škatljicah po  $\frac{1}{2}$  kg po Din 8; v škatljicah po  $\frac{1}{4}$  kg po Din 15;  $\frac{3}{8}$  kg po Din 28.

Najboljši cepilni noži, pripravljeni za vse načine cepljenja sadnega drevja od Din 33 do Din 102.

Brusni kamni za Kundejevo blago po Din 10 umetni in po Din 40 naravni.

Prvovrstni vrtni noži, (obrezači) od Din 50 do Din 54.

Navadne drevesne škarje za obrezovanje sadnega drevja in trt od Din 20 do Din 42.

Drevesne škarje za obrezovanje vrhov, rezanje cepičev in goseničnih gnezd Din 135 do 150, peresa k škarjam po Din 1.

Drevesne škarje Kunde od Din 40 do 190.

Drevesne žage Din 40 do 90.

Drevesne ščeti (krtače), za čiščenje debel in vej na starem drevju od Din 18 do Din 40.

Strgule za drevje po Din 22 do 26.

Škropilnice ročne, Perras, bakrene po 1 lit. Din 200, po 2 lit. Din 220, ponikljane 1 lit. Din 220, po 2 lit. Din 240. Podaljšane cevi za te škropilnice po Din 20 za komad.

Škropilnice za sadno drevje in hmelj „Unikum“ od tvrdke „Nechville“, ročno-prevozne z dvema cevma po 3 m, štirimi podaljševalnimi cevma po 75 cm, 2 bambusovimi cevma po 4 m in patentnim razpršilnikom Din 2900.

Samodelna nahrbtna škropilnica A. H. 20 tvrdke Nechwile s 4 m dolgo bambusovo cevjo skupno po Din 1300.

Samodelna nahrbtna škropilnica Vega francoski sistem z 4 m dolgo bambusovo cevjo skupno po Din 1540.

Škropilnice, Flickove nahrbtnne po sistemu Jessernigg po Din 740 komad, s pumpo na poteg po Din 740 za komad.

Razpršilnik Flick za visoko drevje po Din 110 za komad.

Škarje za striženje mej od Din 40 do Din 120.

Papirnati drevesni pasovi za lovljenje mrčesa po Din 3 za meter.

Papir za lepljive pasove po Din 1 za meter. Dobi se v ovitkih po 50 metrov.

Sotor lepilo po Din 50 za kg.

Arborin, sredstvo zoper drevesne škodljivce, v steklenicah po  $1\frac{1}{2}$  kg po Din 20, v ročkah po  $3\frac{1}{2}$  kg Din 50.

Arborin v sodih po 100 kg po Din 10 za kg, v sodih kupca po Din 11 za kg.

Tobačni izvleček v sodih po približno 200 kg po 5 Din kg na drobno v pločevinastih kantah po 4 in pol kg vsebine po 40 Din, v steklenicah po 2 kg po 15 Din in po 1 kg po 8 Din z embalažo vred. Po pošti se razpošilja le pločevinaste kante,

Rafije liče, kg po 20.— Din.

Vilaste lopate za rahlanje zemlje po Din 100.

Vrtno zalivalke „Jajag“ 10 lit. Din 160, 12 lit. 180, 14 lit. Din 200, 16 lit. Din 215.

### Vinogradniški in kletarski predmeti.

Azbest Clarit za čiščenje vina po Din 80 za kg.

Eponit za čiščenje vina po Din 50 za kg.

Trtne škropilnice, bakrene, original Vermorel po Din 480, prava francoska Superieur po Din 500, in original Austria po Din 500 za komad.

Potrebščine k škropilnicam: kolena po Din 10, razpršilnik Deut po Din 130, navadni razpršilnih po Din 16. Prehodna pipa z brizgalno cevjo s cedilom po Din 80 za komad.

„Stopp“ nastavke za škropilnice (hipni zatvor iz medenine) sistem Fr. Nechwille po Din 140.

„Jullien“ za čiščenje vina, za belo in rdeče  $\frac{1}{2}$  kg Din 30,  $\frac{1}{4}$  kg Din 50, 1 kg Din 90.

Gumijevе cevi za škropilnice po Din 15 za meter, tenke po Din 8.

Žveplovi trakovi na azbestu po Din 16 za kg.

Žveplalnik za sode po Din 60 za komad.

### Poljedelsko orodje in stroji.

Gnojnične sesalke (gnojne pumpe) 330 cm po Din 930, 360 cm po Din 950, 390 cm po Din 975, 420 cm po Din 1000, 450 cm po Din 1025, 290/420 cm po Din 1150.

Gnojnične sesalke F 400 Din 980 F 450 Din 1000.

Gnojnična sesalka „Kremžar“, dolžina 3 m Din 1250, 3.5 m po Din 1300; podaljšek 1.50 m Din 250.

Razpršilnik za gnojnične sode po Din 110.

Robkač za koruzo EMR po Din 1120, mali ročni po Din 110.

Lopate za stihanje po Din 24.

Lopate za nakladanje po Din 24.

Grablje železne, 10 do 16 zob po Din 12.50 do 20.

Vile železne, s tremi roglji po Din 14, s štirimi po Din 15.

Vile garantirane, s štirimi roglji po Din 25, s tremi roglji Din 23.

Francoski ključi (fracozi) Rapid, mali po Din 35, srednji po Din 62, veliki po Din 100 za komad.

### Sackovi plugi in pluzni deli:

R14MN po Din 1600, D10MN po Din 1050, D9SS po Din 1100, D8MN po Din 1000, D7MN po Din 900.— s pložno na vijake Din 1100, D6MNR 750, D5MNR Din 700, dvojni obračalni plug BW5 po Din 1650, dvobrazdni plug ZH9 po Din 1520, obračalni plug NW5 po Din 1130.

Osipalnik DHUN po Din 700.

Glave D9SS po Din 410, D8MN po Din 400, D7MN po Din 300; D6MN po Din 270; SUN na dve brazdi 420 Din, za osipanje 300 Din; HN7 po Din 470, osipalnik DHUN po Din 480.

Glave URB4 za lesene pluge po Din 150.

Lemeži za D8 po Din 35, za D7 po Din 30, za D6 po Din 25, za obračalne pluge po Din 35, 6R24 po Din 48.

Crtala za D8 po Din 30, za D7 in D6 po Din 25.

Deske za D6MN po Din 90; za D7MN po Din 100.

Prevozna priprava za D7, D6 po Din 190.

Kultivator FZBVR s 7 noži po Din 1600, z 9 peresnimi noži po Din 1700.

Pluzne, enokolesne po Din 150.

Brane:

Trodalna njivska brana IVa, široka 2.50 m, težka 92 kg, Din 1300.

Dvodelna njivska brana I široka 2 m, težka 88 kg Din 1350.

Trodalna njivska brana Ia, široka 2.25 m, težka 107 m, Din 1450.

Travniške brane z zvezdnimi členki, široka 1.80 m, težka 60 kg po Din 900.

Travniška brana Lipsia L3d, široka 1.65 m, težka 52 kg Din 850.

Travniška brana Lipsia L4d, široka 1.95, težka 60 kg Din 1000.

Travniška brana Lipsia L5d, široka 2.25 m, težka 70 kg, Din 1150.

Kombinirana travn. in njivska brana KW1, dvodelna, široka 1.50 m, težka 60 kg po Din 950, njivska brana KW2, široka 2.25 m, težka 88 kg, trodelna po Din 1350.

Lahke posevne IVaL po Din 520; IVbL po Din 450.

Brane na krožnike SEIOL Din 3500.

Planet št. 8 — kot okopalnik, osipalnik in kultivator, globočina izpremenljiva, teža okoli 40 kg, Din 750, ročni po Din 180.

Skarifikator Ara 16 za globoke brazde, komplet po Din 1420.

Izluščevalec za deteljo EVSM Din 1650.

Triljerji (originalni Heidovi), razr. II/2 po Din 3100, II/1a po Din 2250 komad, V/2 po Din 4500.

Sejalni stroj Sack 1.50 m širok, devetvrstni BETTA po Din 4550; sejalni stroj Sack 1.50 m širok, enajstvrstni BETTA po Din 4800.

Pracnerjev sejalni stroj Budućnost, trinajstvrstni po Din 4500.

Sejalni stroji. Dvovrstni sejalni stroj za koruzo po Din 900.

Vitelj (gepelj) EGB po 3000 Din; EGF transmisija za vitelj ER po Din 1630, D800 po Din 540.

Bencin motorji Lorenz 3—4 KS Din 10.000, 3—4 KS stabilni Din 9000, 4—5 KS prevozniki Din 14.000.

Jermena za pogon strojev: 120 mm po Din 112 za 1 m 100 mm po Din 87 za 1 m, 90 mm po Din 78 za 1 m, 80 mm po Din 60 za 1 m, 70 mm po Din 49 za 1 m, 60 mm po Din 31 za 1 m, 50 mm po Din 27 za 1 m, 40 mm po Din 25 za 1 m.

Najboljšo

**Modro  
galico** !

izdeluje tovarna

## „Zorka“ v Subotici

po staroznanem ausiškem (Aussig - Ustje) načinu, ki je zajamčeno 98 - 99 % in najcenejša, ker se izdeluje v naši državi in se ne plača carine. Produkcija je pod stalnim nadzorstvom državne kmetijske kontrolne postaje

12

### LANENO OLJE, FIRNEŽ, BARVE, LAKE, KIT, LANENE TROPINE

ter vse v to stroko spadajoče blago prvovrstne kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi, najugodneje kupite pri domačem podjetju

### MEDIČ-ZANKL

tovarne olja lakov in barv  
družba z o. z., lastnik FRANJO MEDIC

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem Sadu. — Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah.

## POSOJILNICA V MARIBORU

R. Z. X O. Z.

### NARODNI DOM

Telefon 21-08. Ustanovljena 1882.

Obrestuje nevezane hranilne vloge po 5%,  
vloge proti 3 mesečni odpovedi po 6 1/2%.

Stanje hran. vlog nad Din 90.000.000.--

Rezerve znašajo nad Din 6.000.000.--

Posojila daje članom na vknjižbo po 8%,  
na osebno poročitvo po 9%.

## Kako pridelati mnogo dobrega blaga?

Vzemimo na pomoč ona tehnična sredstva, ki povzročajo večje in boljše pridelke, obenem pa zmanjšajo pridelovalne stroške. Eno teh sredstev je:

**Apneni dušik**, ki vsebuje 16 - 20% dušika in do 70% apna, to je skupno 80 - 90% rastlinske hrane. Apneni dušik upliva blagodejno na vse posevke. Travniki dajo bujno in dobro seno. Na njivah, vinogradih in sadonosnikih povzroči apneni dušik večji pridelek tako kakovostno kakor količinsko.

**Nitrofoskal - Ruše** pa vsebuje vso potrebno rastlinsko hrano: dušik, fosforno kislino, kalij in apno. Vsled tega nadomestuje vsa ostala enostranska umetna gnojila in je prikladno za vse posetve in vsako zemljo.

Apneni dušik in Nitrofoskal - Ruše se lahko naroči pri **Kmetijski družbi** ali pa pri:

### Tvornici za dušik d. d., Ruše pri Mariboru

ki raziskuje tudi zemljo in daje navodila za umno uporabo umetnih gnojil.

Ustanovljena leta 1881

## Celjska posojilnica

d. d. v Celju

v lastni hiši „Narodni dom“

Sprejema hranilne vloge, daje posojila. Izvršuje vse denarne posle.

Lastna glavnica in rezerve Din 14.500.000

Podružnici:

Maribor, Aleksandrova cesta 11

Šoštanj, (v lastni hiši)



# Kmetovalci!

Bližajoči se zimski čas je pripraven za zatiranje raznih škodljivcev in bolezní, katere v vegetacijski dobi le težko zatiramo. Uporabljajte v svojih vinogradih in sadonosnikih za zatiranje raznih škodljivcev samo popolnoma zanesljiva in vsestransko preizkušena sredstva:

**SOLBAR**, škropivo za zatiranje kódravosti na trsu, raznih kaparjev na traju in sadnem drevju ter za zimsko škropljenje sadnih dreves.

**GOSENIČNI KLEJ „HÖCHST“** za zatiranje malega in velikega zimskega pedica ali zmazlikarja, se odlikuje po dolgotrajni lepljivosti in trpežnosti.

**USTIN** je preizkušeno sredstvo proti krvavim ušem.

**ZELIO-ZRNA** so odlično sredstvo za zatiranje poljskih in hišnih miši.

**ZELIO-PASTA** je odlično sredstvo za zatiranje kritic ali voluharjev in podgan.

**USPULUN IN TILANTIN** za močnejše ali prašenje vsakovrstnega semena, osobito rži, pšenice in ječmena.

Vsa ta sredstva z literaturo o njih se dobe pri tvrdkah:

**Kmetijska družba za Dravsko banovino, Skladišče Maribor, Meljska c. 12 „Kemindustrija“, Maribor Drogerija Poberaj, Ptuj.**

**„JUGEFA“ k. d., Zagreb, Gajeva ulica 32.**

# HERAKLIT PLOŠČE

SO NAJBOLJŠI STAVBENI MATERIAL ZA

HLEVE  
SVINJAKE  
KOKOŠNJAKE  
GOSPODARSKA POSLOPJA, HIŠE I.T.D.

ZAHTEVAJTE POJASNILA PRI

**MATERIAL, TRG. D. Z O. Z.**

**LJUBLJANA DUNAJSKA CESTA ŠTEV. 36/1.**



**SALONIT**

GENERALNO ZASTOPSTVO:  
**„ALPEKO“ TRGOVSKO IND. DRUŽBA Z O. Z.**  
LJUBLJANA — ZAGREB  
TELEFON 29-30. TEL. 44-85



**KATERA DVA STA BRATCA ?**

Fantek ali punčka ?



Punčka ali fantek ?

ŽENSKI LIST  
**„ŽENA IN DOM“**  
razpisuje  
**uganke z nagradami v vrednosti 23.000 Din**



- Ker je uganka lahka, jo boste najbrže tudi Vi lahko rešili.
- |   |            |
|---|------------|
| I. Nagrada živalni stroj v omariči . . . . .  | 6000 Din   |
| II. Nagrada radio-aparat, darilo tvrdke Elektroindustrija d. d. Ljubljana . . . . . | 3000 Din   |
| III. Nagrada gramofon . . . . .   | 1200 Din   |
| IV. Nagrada „Kranjec in Kranjica“ . . . . .   | 300 Din    |
| V. Nagrada zlato nalivno pero . . . . .   | 220 Din    |
| VI. do VIII. 600 knjig in 1200 slik . . . . .                                       | 12 300 Din |
- Če hočete Vam posljemo zvezek, v katerem je uganka razpisana na ogled. Odrežite spodnji desni kupon. Zapišite razločen naslov in kupon nalepite na dopisnico, ki je naslovite na našo upravo Ljubljana, Prule 11.

**KUPON ODREŽITE!**

Uprava „ŽENA IN DOM“ Ljubljana, Prule 11. Pošljite mi zvezek, v katerem je razpisana nagradna uganka brezplačno na ogled. Če se uganke ne bom vdeležila, Vam list nepoškovan y treh dneh vrnem.

Razločen naslov:

Ime: .....

Bivališče: .....

Zadnja pošta: .....



# KMETOVALEC

GLASILO KMETIJSKE DRUŽBE V LJUBLJANI

VINARSKEGA DRUŠTVA

IN KONJEREJSKEGA DRUŠTVA ZA DRAVSKO BANOVINO V MARIBORU

Izhaja 15. in zadnjega v mesecu. — Člani Kmetijske družbe dobivajo list brezplačno. — Cena listu za nečlane 30 Din, za inozemstvo 40 Din letno. — Posamezna številka stane 2 Din. — Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani, Novi trg štev. 3. Glavna urednika: Ing. Rado Lah in Franjo Kafol.

štev. 2.

V Ljubljani, 31. januarja 1931.

Leto 48.

VSEBINA: Plačevanje članarine za l. 1931. — SPLOŠNO KMETIJSKO GOSPODARSTVO: Glavni vzroki današnje gospodarske krize. — POLJEDELSTVO IN TRAVNIŠTVO: Ali se izplača danes uporaba umetnih gnojil? — HMELJARSTVO: Ni vse zlato, kar se sveti. — SADJARSTVO IN VRTNARSTVO: Vprašanje obveznega zatiranja škodljivcev na sadnem drevju. — O semenu. — Notice. — VINARSTVO IN KLETARSTVO: Posledice skrčenja vinogradov za narodno gospodarstvo. — Od vrenja vinskega mošta do pretakanja mladega vina. — Vino kot zdravilo. — Prvo pretakanje. — Društvene vesti. — ŽIVINOREJA IN MLEKARSTVO: Slovenija in vzreja plemenske živine. — Kokoške bolezni. — Vestnik Mlekarskega društva. — Vestnik Odeška za rejo kuncev. — Notice. — KONJEREJA: Uspehi konjereje v Dravski banovini l. 1930. — ČEBELARSTVO: Čebelar v februarju. — ZADRUŽNIŠTVO: Kmet in zadružništvo. — GOSPODINJSTVO: Gospodinj. — DRUŽBENE ZADEVE IN RAZNO: Opozorilo kmetijskim podružnicam. — Društvene vesti. — Gospodarske vesti. — Iz delovanja kmet. podružnic. — Zborovanja kmet. podružnic. — Kmetijsko - šolski vestnik. — Književnost. — Tržni pregled. — Tržne cene.

## Plačevanje članarine za leto 1931.

Dasi je bilo že v prejšnjih številkah „Kmetovalca“ natančno označeno, kateri znesek od vsakega člana je doposlati Kmetijski družbi kot članarino, vendar nakazujejo nekatera načelstva podružnic manjše vsote, druge jo pošiljajo nepravilno itd. Zato je potrebno, da še enkrat pojasnimo ves postopek.

1. Članarina Kmetijske družbe, ki je obenem naročnina za „Kmetovalca“ l. 1931., znaša 30 Din, ki jih je v celoti nakazati družbi v Ljubljani. Podružnični prispevek do največ 5 Din od vsakega člana pobira podružnica še posebej poleg članarine 30 Din. Če si hoče torej podružnica pridržati po 5 Din, tedaj mora vsak član plačati po 35 Din.

2. Članom tistih podružnic, ki so dosedaj nakazale le po 25 Din ali celo po 20 Din od člana, se tako dolgo ne bo pošiljal „Kmetovalec“, dokler ne bodo krile primanjkljaja od 5, oziroma 10 Din za člana.

3. Prvo številko „Kmetovalca“ so dobili še vsi lanski in tisti novi člani, za katere je že letos bila plačana članarina pri družbi. Današnje in nadaljnje številke dobe pa samo oni, za katere je članarina že dospela družbi. — Zato se načelništva ponovno pozivljajo, da nemudoma nakazejo družbi pobrano članarino.

4. Točka 2. § 6. družbenih pravil se glasi: „Vsi člani morajo plačevati v družbeno blagajno članarino po ukrepih glavnega odbora, bodisi neposredno, bodisi po načelništvu podružnice, kateri pripadajo.“ — Iz tega določila sledi, da ne more postati član Kmetijske družbe tisti, ki vplača pri podružnici samo podružnični prispe-

vek (na pr. od 5 Din), ne pa istočasno tudi članarine od 30 Din pripadajočo Kmetijski družbi. Ravnotako tudi ne oni, ki je vplačal naročnino za „Kmetovalca“ od 30 Din skupaj s članarino (na pr. 10 Din) drugemu društvu.

5. Vinarsko in Konjerejsko društvo sta si izbrala za svoje glasilo „Kmetovalca“. Člani teh društev, ki niso obenem člani Kmetijske družbe, plačajo od teh društev določeno članarino (na pr. 10 Din) in obenem naročnino za „Kmetovalca“ od 30 Din. Stem pa ne postanejo člani Kmetijske družbe, in seveda tudi njenih podružnic ne, ampak ostanejo le člani omenjenih društev. Kdor plača pri enem teh društev 30 Din za „Kmetovalca“, je stem vplačal le naročnino za list, nikakor pa ne članarine za Kmetijsko društvo, torej ne more biti član družbe.

6. Člani Kmetijske družbe, ki so poravnali polno članarino s podružničnim prispevkom vred pri svoji podružnici, morejo brez vsega postati člani Vinarskega ali Konjerejskega društva, če vplačajo pri teh društvih od njih določeno članarino (brez naročnine za „Kmetovalca“). (Članarina je pri obeh društvih določena na 10 Din.)

Načelništva podružnic kakortudi vsi člani se opozarjajo na ta določila in pozivljajo, da se točno po njih ravnaajo, da ne bo pozneje kakih nespozumljenj.

KMETIJSKA DRUŽBA V LJUBLJANI.

# Splošno kmetijsko gospodarstvo.

Urejuje ing. R. Lah.

## Glavni vzroki današnje gospodarske krize.

Ing. R. Lah.

V zadnjem času se je pri tajništvu Društva narodov v Ženevi vršila konferenca agrarnih izvedencev, ki je obravnavala vprašanje, kako omiliti današnje svetovno skrajno neugodno gospodarsko stanje. Iz podanih poročil strokovnjakov dobimo pravo sliko o vzrokih te krize, ki zavzema ves svet. Preden je pa misliti na korake za njeno omiljenje, moramo spoznati prave vzroke temu zlu.

Glavni vzrok krize tiči v nadprodukciji zemeljskih pridelkov, ki je nastala vsled stalnega napredovanja mehanizacije poljedelstva, oziroma industrijalizacije zemeljske produkcije. Načelo, da se s stroji zviša in poceni produkcija, ki je merodajno za industrijo, se je preneslo tudi na kmetijsko produkcijo. K temu je privedlo pomanjkanje živil, predvsem pridelkov zemlje med vojno in v prvi predvojni dobi ter njih visoka cena; nadalje pa tudi stremljenje vseh industrijskih držav, da se glede živil osamosvoje od inozemstva in postavijo svojo trgovsko bilanco na kolikor mogoče ugodno podlago.

Zvišanje zemeljskih pridelkov v industrijskih državah pa ni toliko vplivalo na padec cen kakor nadmerna produkcija prekomorskih žitorodnih držav. Kanada, ameriške zedinjene države, Argentinijska, Avstralija in končno tudi Rusija so v zadnjih letih izredno zvišale površino svojih njiv za pridelovanje žita. Obsežne pokrajine, ki so do predkratkim ležale puste in se uporabljale kvečjemu kot pašniki, so začeli poljedelci, vzpodbujeni po ugodnih cenah pšenice in koruze, obdelovati in posejati s temi kulturnimi rastlinami. Ker jim je pa primanjkovalo delavskih moči in bi te bile tudi predrage, so se v veliki meri začeli posluževati kmetijskih strojev. Pri tem jim je strojna industrija šla na roko in izpopolnila poljedelske stroje skoraj do najvišje možnosti.

Kako obdelajo danes v navedenih državah tiste ogromne površine polja za pšenico? To se vrši na ta način: Traktor, motorni stroj od 80 do 120 konjskih sil, vleče čez njivo za seboj pluge, ki zorjejo njivo do 8 m širine. Za plugi vleče isti traktor brane, ki njivo zravnajo, in sejalni stroj, ki njivo poseje. Torej enkrat gre traktor z navedenimi stroji čez njivo in je ta zorana, pobranana in posejana.

Drugič gre traktor čez njivo ob žetvi. Ob strani vleče kosilni stroj in za njim mlatilnico s čistilnico. Iz kosilnega stroja gre žito takoj v mlatilnico in čistilnico in od zadaj gre že popolnoma čisto čito v vreče, ki se avtomatsko stehitajo, zvežejo in odvržejo na polje, odkoder jih pobere avtomobil in odpelje v skladišče ali takoj na železnico. — Ker je pa za obdelovanje in žetev tako ogromnih površin vendarle premalo časa, delajo stroji podnevi in ponoči z izmenjavo delovnih sil. Glavno načelo je, da se stroji kolikor mogoče izkoristijo. Morebitne izgube na zrnju ne igrajo pri tako obsežnem gospodarstvu nikake vloge.

Tudi o gnojenju tako prostranih ploskev ni govora, ker so to večinoma deviške zemlje, ki so že samensebi izredno rodovitne.

Naravno je, da so pridelovalni stroški za na ta način pridobljeno pšenico izredno nizki. Neki francoski gospodarski strokovnjak je izračunal, da znašajo ti stroški za 1 kg pšenice komaj 46 para, medtem ko so na naših večjih posestvih, ki obdelujejo zemljo z navadnimi stroji in z vprego do 130 par, na malih posestvih pa s samo vprego do 200 par pri kg. Iz tega je jasno, zakaj ne morejo dandanes evropske agrarne države konkurirati v pšenici s prekomorskimi državami in zakaj so cene pšenici in vsem ostalim pridelkom tako nizko padle.

Nekatere industrijske države: Avstrija, Nemčija, Francoska, Belgija, ki morajo uvažati živila, so domačo produkcijo hrane zaščitile z visoko uvozno carino, ki zagotavlja domačemu poljedelstvu dobičkanost. Tako znaša cena pšenici v navedenih državah od 3.50 do 4 Din za kg. Zato vidimo, da so tamkaj izredno draga vsa živila, ki jih morajo uvažati, nasprotno pa poceni ona, ki jih doma pridelujejo v zadostni množini. Tako je na pr. v Nemčiji krompir v nasprotju s pšenico tako poceni, da ga na drobno prodajajo po 50—60 par za kg, špiritne in škrobne tvornice ga pa plačujejo po 30—35 par. V Evropi je visoka zaščitna politika industrijskih držav znatno poostrila gospodarsko krizo.

Kot nadaljnji vzrok krize navaja tajništvo Društva narodov nepravilno razmerje med produkcijsko in prodajno ceno. Prodajne cene so nerazmerno visoke, da jih konsument komaj zmore. Nasprotno so pa cene, ki jih dobi producent-poljedelec, tako nizke, da ne krije ž njimi svojih pridelovalnih stroškov. Cene kmetijskim pridelkom so danes mnogo nižje nego pred vojno, medtem ko so pridelovalni stroški večji. Tako so na pr. dnine poljedelskih delavcev z ozirom na cene pridelkov previsoke, četudi ne dosegajo dnin industrijskih delavcev. Stem seveda ni rečeno, da bi morali kmetijski delavci manj dobiti, nasprotno, cene bi se morale prilagoditi proizvodjalnim stroškom.

Nadaljnji važen vzrok je nepravilno razmerje med cenami kmetijskih potrebščin (umetnih gnojil, strojev, orodja in dr.) in cenami pridelkov. Zadnje so v poslednjih dveh letih nazadovale za okroglo 50 odstotkov, medtem ko so ostali industrijski izdelki skoraj na isti višini ali se le neznatno pocenili. Industrija se bo vsekakor morala prilagoditi zahtevam kmetijstva, če si bo hotela obdržati svoje odjemalce.

Napačno razmerje med cenami, ki jih dobi poljedelec, in cenami, ki jih mora plačati konsument, gre v korist vmesni trgovini in obrtim, ki razpečavajo oziroma predelavajo poljedelske pridelke v konsumno blago. Pred vojno ni bilo nikdar take razlike in zato ni čuda, če je kmet ogorčen nad tem dejstvom. Še pred dvema leti je bila cena pšenici pri kmetu po 3 Din in kruh je stal 5 Din; danes je pšenica po 1.50 Din, kruh pa še vedno po 5 Din; živina je bila tedaj po 10 Din, meso po 20 Din, danes je

živina po 5, meso še vedno po 18—20 Din; vino je po 4 Din pri vinogradniku, v gostilni po 16 Din, itd. Vsled tega napačnega razmerja cen je tepen kmet, na drugi strani pa tudi konsument, ki čita o stalno padajočih cenah, sam pa mora plačevati živila ravno tako drago kakor pred leti.

Kaj je posledica tega? Da število trgovcev, mešetarjev, obrtnikov raste leto za letom, kakor čitamo iz poročil njih zastopstev, medtem ko postaja kmetijski stan od leta do leta bolj reven.

Temu napačnemu razmerju med prodajnimi in konsumnimi cenami je pa v veliki meri kriva neorganiziranost kmetijskega stanu v splošnem, posebej pa še neorganiziranost produkcije in prodaje pridelkov. Da je mnogo lažje organizirati industrijo,

trgovino ali obrt nego kmetijstvo, je lahko umljivo. Toda tudi to se da doseči, če je dovolj resne volje od strani države; še v večji meri mora priti ta volja od strani kmeta samega. Ta se mora organizirati v združništvu, če si hoče izboljšati svoj položaj. Le v krepki skupni organizaciji: v kmetijski zbornici, v kmetijskih društvih in družbah, v zadrugah, kar bi naj bilo vse skupaj povezano v močno kmetijsko enoto, bo našel oporo v boju proti drugim, dobro organiziranim stanovom, ki še dandanes odločujejo tudi o njegovi usodi. In dokler ne bo vsak kmet trdno uverjen, da mora svojo rešitev iskati edinole v skupnosti, dokler ga ne bo združna misel popolnoma prepojila, tako dolgo ne more pričakovati stalnega izboljšanja svojega položaja.

## Poljedelstvo in travništvo.

Urejuje ing. R. Lah.

### Ali se izplača danes uporaba umetnih gnojil?

Ing. Primož Simonič.

Pri današnjih padajočih cenah kmetijskih pridelkov je zelo važno vprašanje, da-li se še izplača uporaba umetnih gnojil na njivah in travnikih in pa vprašanje, kako sploh preurediti kmetijsko proizvodnjo, da po možnosti zmanjšamo proizvodne stroške in skrcimo množino za gospodarstvo potrebnega denarja. Pogosto slišimo od kmetovalcev, še večkrat pa od drugih ljudi, da danes sploh nima zmisla skušati zvišati pridelke, češ, če bomo več pridelali, bodo cene še nižje. Po mnenju le-teh bi kmetovalec ne smel več rabiti niti umetnih gnojil, ampak moral bi naravnost gledati, da bi manj pridelal. V resnici bi se mu seveda zgodilo, da bi napravil potem še manjši izkupiček in da bi se mu položaj še bolj poslabšal, ne da bi s tem mogel najmanj vplivati na ceno pridelkov.

Če primerjamo današnje cene kmetijskih pridelkov in umetnih gnojil s cenami n. pr. leta 1924., vidimo, da so cene kmetijskim pridelkom močnejše padle kakor umetnim gnojilom. Po tržnih poročilih „Kmetovalca“ so bile v Ljubljani cene sledeče:

|                     | 1924   | 1930       | padec cen |
|---------------------|--------|------------|-----------|
| pšenica             | 3.60   | 2.00       | —44.4 %   |
| oves                | 3.00   | 1.80       | —40 %     |
| krompir             | 1.50   | 0.75       | —50 %     |
| seno                | 1.50   | 1.00       | —33.3 %   |
| mleko               | 3.50—4 | 2.50—3     | —28.57 %  |
| voli I.             | 14.00  | 9.00       | —35.7 %   |
| čilski soliter      | 6.50   | 3.00       | —53.8 %   |
| apneni dušik        | 3.20   | 2.35       | —26.5 %   |
| Tomasova moka (17%) | 1.70   | (18%) 1.10 | —38.8 %   |
| kostni superfosfat  | 1.50   | 1.28       | —14.7 %   |
| 42% kalijeva sol    | 1.60   | 1.76       | +10 %     |

Cene navedenim kmetijskim pridelkom so padle torej za povprečno 38%, umetnim gnojilom pa samo za 24%. Sicer ravno zadnji čas opazujemo stalno tendenco padanja cen umetnim gnojilom (razen kalijeve soli), posebno dušičnatim. Tvornica v Rušah nudi sedaj precej ugodne pogoje pri nakupu neko-

liko večjih množin in takojšnjem plačilu. To je važno in razveseljivo že zaradi tega, ker so ravno dušičnata gnojila najdražja in tudi večina rastlin dušičnatih gnojil največ potrebuje.

Vkljub temu, da se je razmerje cen umetnih gnojil in kmetijskih pridelkov nekoliko neugodno izpremenilo, vendar ne smemo in ne moremo kar n kratko označiti uporabo umetnih gnojil kot nedobičkanosno in nepriporočljivo. Predvsem se moramo vprašati in dognati, ali sploh še donajajo umetna gnojila kak dobiček, kolikšen je le-ta danes v primeri s prejšnjimi leti in pri katerih kulturah oziroma rastlinah se umetna gnojila najbolj izplačajo. Sicer ne zvišajo umetna gnojila pridelkov v vsakem slučaju enako, ker je to v visoki meri odvisno od lastnosti zemlje, od predsadeža, od prejšnjega gnojenja in sploh od zaloge hranilnih snovi v zemlji, zlasti pa tudi od vremena dotičnega leta, vendar lahko vzamemo neko povprečno številko, posebno še, ker hočemo le primerjati stroške in dobiček gnojenja sedaj in poprej pod sicer enakimi pogoji. V naslednjem pregledu je na podlagi zvišanja pridelkov, kakor ga lahko pričakujemo pri navedenih množinah umetnih gnojil (na 1 ha v q) izračunano, koliko znaša vrednost po umetnih gnojilih povečanega pridelka.

|         | Apneni dušik | Tomasova žlindra | Kalijeva sol | Zvišanje pridelka na 1 ha v q | Vrednost povečanega pridelka po oobitku stroškov za gnojila | 1924. | 1925. |
|---------|--------------|------------------|--------------|-------------------------------|---|-------|-------|
| Pšenica | 1.5          | 2                | 1            | 5 zrnja                       | 1200  | 502   |       |
| Oves    | 1.5          | 2                | 1            | 5 slame                       | 1000  | 502   |       |
| Krompir | 2            | 1.5              | 2            | 30                            | 2870  | 1263  |       |
| Senno   | 2            | 2                | 1.5          | 25                            | 2510  | 1546  |       |
| Detelja | —            | 2                | 1.5          | 20                            | 2400  | 1516  |       |

(Pri detelji cene kakor za seno.)

Ta pregled nam kaže, da dosežemo danes z gnojenjem travnikov in deteljišč z istimi stroški večji uspeh kakor pri drugih rastlinah. Ker pa cene sena samensebi niso povsem merodajne, saj je seno le v omejeni meri tržno blago in ga kmetovalec le malokdaj prodaja, nam za primerjanje bolje služi

njegova uporabna vrednost, ki se izraža v cenah mleka in živine. Cene mleku in živine pa so od vseh kmetijskih pridelkov najmanj padle in to posebno zadnji dve leti, kar je razvidno tudi iz indeksa cen, ki ga izdaja Narodna banka:

|               | Proizvodi  |          |              |
|---------------|------------|----------|--------------|
|               | rastlinski | živalski | industrijski |
| november 1928 | 134.9      | 107.1    | 93.9         |
| november 1929 | 106.0      | 99.2     | 89.3         |
| november 1930 | 71.4       | 95.1     | 74.8         |

Po vsem tem lahko torej rečemo, da donša pri nas gnojenje travnikov in deteljišč še vedno dobiček in se danes najbolj izplača. — K rastlinam, ki umetno gnojenje dobro vračajo, moramo prišteti tudi krmsko peso, ki da, če se pravilno seje in goji, največje denarne dohodke, zlasti če jo rabimo za krmljenje molzne živine.

Ker so poleg tega podnebne in talne razmere pri nas mnogo ugodnejše za pridelovanje travniškega sena in detelje, kakor pa za pridelovanje žit, zato je zelo napačno, da se po nekaterih krajih Slovenije kmetovalci trdovratno drže svojih žit. Po mnogih krajih jih sejejo ravno toliko kakor pred 20 in 60 leti, vključ temu, da so zime ostre in žita močno pozebejo ter jih morajo zato zelo gosto sejati. Vidimo tudi mnogo jarih žit, rži, ječmena in pšenice, ki so popolnoma nerentabilna, ker skoro ne dobimo drugega kakor nekoliko slame. Koliko več bi imel kmetovalec, če bi namesto teh prideloval več detelje, lucerne, sena in krmne pese ter omejil setev žit na ono mero, ki je nujno potrebno zaradi kolobarjenja.

(Dalje prih.)

## POZIV

### k prijavi poizkusnih zemljišč za izvedbo primerjalnih gnojilnih poizkusov h krompirju.

Da se dožene uporabnost glavnih dušičnatih umetnih gnojil za pomladansko gnojenje k okopavinam in se kmetovalcem pokažejo na zgledih uspehi umetnega gnojenja, namerava napraviti Kmetijska poskusna in kontrolna postaja v Ljubljani letos spomladi večje število primerjalnih gnojilnih poizkusov s krompirjem kot poizkusnim sadežem. Postaja bo delala te poizkuse za sedaj le na teritoriju bivše ljubljanske oblasti, izvzemši črnomaljski srez in na teritoriju sedanjega čabranskega sreza. Poizkusi bodo merili najmanj 250 in največ 5000 m<sup>2</sup>. Na površinah 250, 500 in 1000 m<sup>2</sup> se bo napravil le enkratni poizkus, na površini 2000 m<sup>2</sup> dvakratni, na površini 3000 m<sup>2</sup> trikratni, na površini 4000 m<sup>2</sup> štirikratni, na površini 5000 m<sup>2</sup> pa petkratni tak poizkus. Vsak delni poizkus bo imel 5 parcel.

Kmetovalci, ki imajo resno voljo in resnično veselje delati bolj komplicirane poizkuse sebi in svojim sosedom v pouk in zabavo ter imajo za ta namen na razpolago primerno zemljišče, ki leži ob kaki javni poti in želijo obdelati letos to zemljišče s krompirjem, se pozivajo, da se prijavi pismeno ali ustno **Kmetijski poskusni in kontrolni postaji v Ljubljani, Dunajska cesta 38.** V pismeni prijavi naj prijavitnik navede čitljivo svoje ime in priimek, kraj in hišno številko bivališča ter pošto in železniško postajo. Nadalje mora prijavitnik navesti natančno mero (širino in dolžino) v metrih dotičnega zemljišča, ki želi delati poizkus na njem. Pri ustnih prijavih se vse to vzame na zapisnik.

Prijave se sprejemajo do srede meseca februarja t. l. Zamuđniki se bodo upoštevali le tedaj, če bo še kaj poizkusov na razpolago.

Postaja bo dala poizkusniku vsa potrebna umetna gnojila na rapolago, sadež za poizkus bo moral dati poizkusnik in ga obdelati na svoje stroške.

# Hmeljarstvo.

Urejuje J. Dolinar.

## Ni vse zlato, kar se sveti.

Hmeljanič.

Hmelj je industrijska rastlina in zato tudi kultura hmelja temeljito različna od kulture kmetijskih rastlin v ožjem pomenu besede. Vse, kar kmetovalec doma pridelava, lahko, ako v surovem stanju ne prodaja, tudi doma porabi, bodisi že v surovem ali predelanem stanju, v eni ali v drugi obliki, na en ali drug način. Pri hmelju pa je to popolnoma drugače. Kmetovalec - hmeljar mora svoj pridelek brezpogojno prodati, ker doma ga ne more uporabiti na noben način in v nobeni obliki; ako se mu ga ne posreči prodati, potem mu ne preostane drugega, kakor da ga vrže na gnoj, pa še tam mu mnogo ne zaleže. Hmelj torej ni niti malo kmetijska rastlina in če se s kulturo hmelja bavi ravno kmetovalec, leži vzrok temu pač le v okolnosti, da je tudi za pridelovanje hmelja neobhodno potrebna obdelana zemlja.

Pa tudi uporaba hmelja v industriji je docela enostranska. Hmelj uporablja izključno le pivovarniška industrija za varenje piva in še to le v razmerno malih količinah; na 100 l piva se namreč ne porabi več kot  $\frac{1}{8}$ — $1\frac{1}{2}$  kg suhega hmelja. Sicer se res uporablja nekaj hmelja tudi v zdravilstvu, v kemični industriji, v slaščičarnah, v nekaterih kra-

jih tudi kot dodatek kruhu namesto kvasa, vendar pa je ta poraba tako malenkostna, da se je sploh ne more resno upoštevati. Hmeljar je torej s svojim pridelkom navezan edinole na pivovarniško industrijo ter popolnoma od nje odvisen.

Kakor iz vsega tega sledi, je torej hmelj res industrijska rastlina v pravem pomenu besede. Zato pa se tudi cene hmelju tako silno izpreminjajo kakor nobenemu drugemu pridelku našega zemljedelstva in najtežja in najbolj zamotana naloga hmeljarja je, hmelj spraviti v denar. Kako silno kolebajo cene hmelju dokazuje dejstvo, da je bilo tekom zadnjih deset let najnižja cena 2 Din, najvišja pa 160 Din za kilogram. Že v enemistnem letu so cene silno različne in znaša napetost večkrat 40—70%. Zato se često trdi, da je hmeljarstvo loterija, špekulacija, hazardna igra, in ta trditev je do gotove meje res upravičena. Zato pa je za uspešno hmeljarstvo treba dolgoletnih izkušenj, težke in drage šole. Pri hmeljarstvu so mnogo večji izgledi na občutno izgubo, kakor pa na dobiček in rentabilnost. To so dobro izkusili že mnogi kmetovalci-nehmeljarji, ki so v letih dobrih hmeljskih cen začeli hmeljariti, pa se hitro prepričali o velikem riziku te gospodarske panoge, se hitro naveličali ogromnih investicij in težkih izgub ter hmeljarstvo zopet opustili.



Pa je hmelj tudi zelo izbirčna rastlina in upravičeno se trdi, da hmelj raste sicer kot divji plevel povsod, toda kakovostno dober pridelek da le v nekaterih redkih, že od narave določenih krajih. Pri hmelju se gre namreč mnogo bolj za kakovost kakor pa za množino pridelka. Obilne pridelke pri hmelju ni težko doseči, in je to mogoče skoro povsod, toda pridelati kvalitetni hmelj, ki je zmožen konkurence in se da spraviti v denar, pa je mogoče le v tistih krajih, kjer so dani za to vsi potrebni predpogoji glede zemlje, podnebja, vlage itd. Tako se je tudi sicer s kulturo hmelja že poskušalo vsepovsod, vendar se je hmeljarstvo vzdržalo in ohranilo v tistih krajih, kjer je bilo mogoče pridelati res kvalitetno blago. Kmetovalci dobro vedo, da so isti pridelki iz različnih krajev različni. Tako se je n. pr. pred vojno trdilo, da ima najboljše sadje na svetu Avstrija, v Avstriji Štajerska in na Štajerskem Spod-

nja, Slovenska Štajerska. Še veliko večja pa je razlika v kakovosti pri hmelju iz različnih krajev in znano je, da se najboljši hmelj na svetu pridelava v okolici Zorca na Češkem (v dolini zlatega potoka), v naši državi pa v Savinjski dolini.

Vkljub temu, da je kultura hmelja omejena le na določene kraje, ki so res sposobni za pridelovanje kvalitetnega hmelja, se je v letih visokih cen vsled pretiranih poročil o hmeljarskem blagostanju radi poprimejo tudi kmetovalci-nehmeljarji in to tudi v za hmeljarstvo nesposobnih krajih. S tem seveda škodujejo sebi, obenem pa tudi starim hmeljarjem. Kako škodljivo je tako početje, o tem nam pričajo izkušnje zadnjih let. Nekako 1500 ha je znašala predvojna normalna površina hmeljskih nasadov pri nas. Po vojni, ko so se cene hmelju abnormno dvignile, pa je hotel biti vsak kmetovalec tudi hmeljar.

(Dalje prih.)

## Sadjarstvo in vrtnarstvo.

Urejuje ing. J. Skubic.

### Vprašanje obveznega zatiranja škodljivcev na sadnem drevju.

Ing. Josip Skubic.

(Dalje in konec.)

To število je brez dvoma znatno višje in poleg tega novi nasadi stalno naraščajo. Zanimiva je kalkulacija — čeprav zaokrožena zelo navzdol — koliko bi stala obramba drevja in sadja, če se upošteva le redno škropljenje drevja. Za podlago kalkulacije vzemimo gornje število drevja — čeprav je nizko ocenjeno — in računajmo na drevo minimalno 3.50 Din za nabavo sredstev, s katerimi bi se varovalo drevje in sadje pred škodljivci; pri splošnem pokončevanju škodljivcev v Dravski banovini bi tako porabili samo za nabavo insekticidov v začetnih letih znesek **19,949.478.50 Din**. To je številka, ki je skalkulirana skrajno nizko, kajti statistično število sadnega drevja je brez dvoma znatno večje in skupni stroški za posamezno drevo za zimsko in letno varstvo drevja in sadja tudi brez dvoma znatno višji. Vendar pa ta številka dovolj nazorno pove, kako velik kapital je potreben, da se poskušajo popraviti one pogreške, ki jih sadjarji doslej niso odstranili.

Če pa dodamo temu računu tudi kalkulatorski račun za škropilnice, bomo še mnogo bolj točno ugotovili, koliko potrebuje sadjarstvo v Dravski banovini kapitala za čimbolj energično pobijanje škodljivcev. **Postavimo tezo, da naj odgovarja 250 drevesom škropilnica s povprečno vrednostjo 1.500 Din**. To razmerje se da seveda izpremeniti v bistvu tako, da se zviša lahko število drevja, če se uporablja boljše škropilnica in obratno. Na podlagi te kalkulacije dobimo znesek, ki ga je treba investirati v škropilnice in ki znaša **34,200.000 Din**. Število drevesnih škropilnic, ki so že v rabi, je brez dvoma tako neznatno, da pri splošni kalkulaciji komaj pride v poštev.

Celokupni najnižje računani kapital, ki ga je treba investirati za nabavo insekticidov in škropil-

nic za obrambo sadnega drevja pred škodljivci, bi znašal:

1. za pokončevalna sredstva skozi nekaj let vsaj po . . . . . Din 19,949.478.50
2. za enkratno nabavo škropilnic vsaj . . . . . „ 34,200.000.—

S tako investiranim kapitalom bi se rešilo sadjarstvo v Dravski banovini. Kapital bi seveda še naraščal v zvezi z izvrševanjem del. Če računimo za izvrševanje varstva drevja in sadja na drevo in osebo samo 1.50 Din, dobimo znesek **8,549.776.50 Din**. Prišteti pa je k tem številkam še letno amortizacijo za škropilnice, računano minimalno 10%, dobimo zopet znesek **3,420.000 Din**.

Pri vsej akciji za pokončevanje škodljivcev bi se moralo seveda računati tudi stroške za izobrazbo tehničnega osebja, pod katerim vodstvom bi se tehnična dela izvrševala; računati je tudi stroške za lepljive pasove, varstvo ptic itd. Vendar pa je iz podanih kalkulacij vsaj deloma razvidno, koliko je treba investirati še v sadjarstvu samo za dela v zvezi z obrambo pred škodljivci. Iz tega se more sklepati, kakšni izdatki bi bili potrebni, da se ta panoga res razvije v splošno narodno-gospodarsko panogo. Urejeno sadjarstvo v Dravski banovini bi tako reprezentiralo kapital visokih stotin milijonov. Vsako leto pa pride v roke sadjarja že sedaj letno mnogo desetih milijonov Din, ko ta panoga še davno ni na višku. Te desetine milijonov predstavljajo obrestonosnost sedanjega sadjarstva. Z investicijami posameznikov in primernimi ukrepi od strani kmetijskih strokovnih organizacij sploh ter za to poklicanih oblasti bi postalo sadjarstvo v primernih krajih lahko ne samo glavna pridobitna panoga, ampak bi tako sadjarstvo zaposlilo tudi mnogo več prebivalstva in ga tako vezalo na domačo zemljo.

Za dvig sadjarstva je v prvi vrsti potrebno, da se obstoječi nasadi obvarujejo propada, ki jim grozi zlasti s strani nešteti škodljivcev. Ničesar stalnega ne bo mogoče v sadjarstvu doseči z obnovo starih

nasadov in z novimi nasadi, ker je vse to mlado dreve v stalni nevarnosti, da ga doleti ista usoda, kakor stare nasade.

Za prosep sadjarstva je torej rešiti propada stare in nove nasade in s tem omogočiti nov, lepši procvit sadjarstva v banovini, pa čeprav to stane milijonske materialne žrtve v zvezi s trenutnimi investicijami. Te žrtve so gibčen kapital, ki je naložen tako, da se bo v primeru dobre letine ne samo povrnil že tekom enega leta, oziroma s prvo dobro sadno letino, pač pa bo dal tudi še velike denarne obresti. Važnejše od tega pa je še dejstvo, da bo največji kapital, to so naši sadovnjaki, rešeni propada in ž njim bo rešeno tudi narodno blagostanje. Nič manjše važnosti pa ni posledica tega ukrepa, ki se bo brez dvoma izrazila v tem, da bo sadjarstvo vezalo na domačo grudo mnogo več kmetskega prebivalstva kot doslej in bo na ta način emigracija v znatni meri omejena v vsestransko korist.

**Za ta veliki narodi gospodarski cilj, ko gre za stotine milijonov narodnega premoženja, se je treba odločiti: ali naj se vpelje obligatno zatiranje škodljivcev na sadnem drevju ali ne.**

Pomisliti moramo, da nam kot lastnikom sadovnjakov nalaga zakon o zatiranju bolezni in škodljivcev kulturnih rastlin dolžnost ugonabljanja zlasti posebno nevarnih škodljivcev (kapar itd.). Ti škodljivci pa so pri nas izredno razširjeni. To potrjujejo poročila, ki prihajajo od vseh strani, to potrjuje nakup pripomočkov proti škodljivcem, to potrjujejo pota sadnih trgovcev, ki mnogo rajše gredo nakupoviti sadje v take kraje, kjer ga upajo dobiti v zdravem stanju in seveda v velikih količinah.

Vprašanje se mora razčistiti s splošnega stališča s ciljem, koristiti tukajšnjemu gospodarstvu. Ta cilj morajo imeti v mislih vsi oni, ki so poklicani reševati to vprašanje. To so pa vsi sadjarji - praktiki, vse kmetijske organizacije, ki po svojih pravilih ali stanovski dolžnosti morajo podpirati kmetijsko gospodarstvo, če hočejo izpolniti svojo dolžnost. Prav tako pa so v to pozvani oni, ki jim to nalaga zakon.

Vse sadjarje in vse poklicane faktorje vabimo s tem, da preko svojih organizacij sporočajo uradništvu „Kmetovalca“ sklepe organizacij ali uradnih oblastev, ali so za uvedbo obveznega zatiranja škodljivcev na sadnem drevju ali ne. V lastnem interesu naj se od vseh povabljenih reši to vprašanje čimprej. V interesu vseh je tudi, da ne stojijo ob strani in čakajo: kar bo — bo! Dobiti je treba jasno sliko potreb sadjarstva v vsej banovini in kdor k temu ne pripomore, greši na škodo lastnega gospodarstva. Sadjarji od vseh mej banovine — mislite, sklepajte, združeno mišljenje članov predlagajte! S tem storite le dolžnost napram sebi in skupnemu sadjarstvu.

## O semenu.

Jos. Štrekelj.

(Dalje in konec.)

Sorodne rastline se med seboj skrižajo, t. j. v cvetu druga z drugo oplodé, zato jih moramo posaditi v večje razdalje, najbolje na razna oddaljena zemljišča, če pa teh nimamo, vsaj 200 m sorto od

sorte. Ako bi n. pr. v bližini gojili za seme nadzemeljske kolerabe in kapus, bi ne bilo ne eno ne drugo seme prida, ker bi iz njega zrastle ničvredni nestvori, t. j. kapus bi imel nekoliko oblike od kolerabe, kolerabe pa od kapusa. To zlo se pojavi pri vseh sadežih, tudi pri enoletnih, ki so si v sorodstvu. Edino grah držé vrtnarji, da se ne oploja med seboj.

Brez skrbi pa lahko posadimo nesorodne semenke rastline v bližini drugo ob drugi, n. pr. korenje in repo, zeleno in kapus itd., ker se te ne križajo.

Kdor pa potrebuje seme različnih sort solate, kumarc in druge povrtine, naj uredi tako, da eno leto goji seme ene sorte in vsako naslednje leto pa druge, ako ne poseduje več zemljišč v dovoljnji razdalji.

Nekatere dvoletne rastline (korenje, pesa, črni koren, radič in tudi nekatere kapusnice) odženo v cvet že v prvem letu. Seme takih pa ni za rabo, ker bi potomci podedovali isto neljubo lastnost.

Opazujoč semenske rastline, vidimo, da ne zori vse seme hkratu. Prvo dozorjeno je najboljše, zato treba to počipati ali obrati in spraviti kot odbrano prve kakovosti. Ako bi čakali pri pesi in solati, da vse seme dozori, se nam prvo, najboljše, osuje in poizgubi. Ko je seme posušeno, ga ščistimo na rešetku. Popolnoma razvito, ki je najdebelejše, spravimo za setev, drobno pa zavržemo. Na zavitek napišemo ime sorte in letnico pridelka. Seme hranimo v suhih, zračnih prostorih, da ne splesni, ker plesen uniči kalivost.

Po navedenem bomo našo povrtino izpopolnjevali, da bo po množini pridelka in kvalitativno čedalje boljša.

## Notice.

**Pri podružnici sadj. in vrtn. društva na Polici** je na sestanku kmetovalcev predaval ob prav lepi udeležbi ing. Jos. Skubic o temi: kateri so glavni načini, s pomočjo katerih je mogoče pridelati mnogo enotnega sadja. Udeležencem je obenem razdelil nekatere poučne letake in brošure. Navzoči so bili s predavanjem zelo zadovoljni in so se obenem zahvalili kralj. banski upravi za lepo podporo za drevesnico. **Ing. S.**

**Kako je postopati z drevjem, obtočnim lani po toči.** Takemu drevju je treba v prvi vrsti močno pognojiti s hlevskim gnojem pod kapom krone. Delovanje hlevskega gnoja je izdatno proti pomladi podpreti z gnojnico. Zelo je priporočljivo pognojiti tudi pod vso površino pod krono s kalijevo soljo in superfosfatom. Drevje je temeljito očistiti mahu in lišajev, porézati in obžagati suhe in nalomljene veje ter nato drevje temeljito poskropiti s sredstvi proti škodljivcem. Tako zagnjeno in razkuženo drevo bo mnogo lažje popolnoma zaraslo rane in pognalo novo mladje. **Ing. S.**

**Cepiči.** Cepiče je treba takoj sedaj narezati, ko še drevje popolnoma počiva in sok miruje v vejicah. Posebno je nato paziti pri koščičarjih. Cepiče je rezati po možnosti na vrhovih, vsekakor pa na kraju, ki je bilo stalno izpostavljeno solncu. Cepiči morajo imeti dobro razvita očesa. Režemo cepiče le s takega drevja, katerega sorto poznamo; sorta naj odgovarja krajevnemu ali sreskemu sadnemu izboru. Sveže ohranimo tako, da jih zagrebemo vsaj na polovico v zemljo ali vlažen pesek, na prostem ali v kleti. Le končna očesa naj gledajo iz zemlje. Da ne sme do njih perutnina, bo menda razumljivo. Cepiči morajo biti ločeni po sortah in z imenom sorte dobro označeni. **Ing. S.**

# Vinarstvo in kletarstvo.

Urejuje J. Zabavnik.

## Posledice skrčenja vinogradov za narodno gospodarstvo.

Fr. Kafol.

Mnogokrat se razmotriva v naših gospodarskih krogih vprašanje skrčenja vinogradov. Zlasti ljudje, ki nimajo ravno z vinogradništvom posla, so mnenja, da je treba vinograde iztrebiti ali pa vsaj znatno skrčiti, češ, vinogradništvo se pri nas več ne izplača. Leto za letom se tarna o vinski krizi, o padanju konsuma, o neznosnih vzdrževalnih stroških, o sramotnem pijančevanju, o zanemarjenju dobičkanostnejših panog itd. Kratko: vinogradništvo je beraštvo. Priporoča se, naj se trte izkopljejo, zemlja pa uporabi za njive, vrtove, sadonosnike in travnike. Uime, osobito v nekaterih krajih, kjer skoraj vsako leto toča potolče vinograde, hude zime, bolezni in njih težavno zatiranje, potrjuje to naziranje, a vendar ni vse tako, kakor se v obče sliši.

Pred vojno je bilo v naši banovini okoli 36.000 hektarjev vinogradov, sedaj jih je nekaj nad 20.000. Opustili so se vinogradi v slabejših legah, ki niso bile sposobne za vinogradništvo. To je uvidel naš kmetovalec sam, ne da bi ga bilo treba k temu posebej navajati. Kakšne posledice bi imela nadaljnja opustitev vinogradništva v izrecno vinogradnih legah za naše narodno gospodarstvo, sicer ne vemo, ali brezdvomno bi bilo to usodepolno. Poučimo pa se lahko iz izkušenj, ki jih je napravil šviški kmetijski sekretariat v Brugge, ki je natančno preiskal razmere, nastale pri sistematičnem iztrebljanju vinogradov vsled gospodarskih nepravil v Švici. Te razmere so lahko nam v zgled, iz katerega črpamo uspehe te zanimive in poučne preiskave.

V Švici je bilo v l. 1880. še okoli 36.000 ha vinogradov. Do l. 1927. se je ta površina skrčila na 18.000 ha. Vrednost vinogradov in k tem spadajočih naprav, se je cenila pred 58 leti na približno 400.000.000 šviških frankov. Danes se ista ceni samo na 220 milijonov šviških frankov.

Z veliko vneto se je sekretariat lotil dela, da dožene, kakšne kulture so nastale na teh opuščeni vinogradnih površinah in kako se iste obdelujejo. Rezultat preiskave je izredno žalosten, kar pa nas ne sme razočarati, če pomislimo, da je kultura drugih rastlin na tem zemljišču vsaj otežkočena, če ne onemogočena. Vinogradništvo je izginilo, z njim pa tudi intenzivno obdelovanje zemlje in večji donosi.

Po podatkih šviškega kmetijskega sekretariata, se je uporabilo 100 ha prejšnjih vinogradov takole: 5 ha poslopij, 5 ha sadovnjakov, 20 ha njiv in travnikov, 55 ha pašnikov, 10 ha gozda in 5 ha neproduktivne zemlje. Dognalo se je, da sadovnjaki in deloma tudi njive in travniki dajejo sedaj prilično dobre donose, medtem ko so vse druge kulture na teh zemljiščih v izredno slabem stanju in donajajo le malenkostne dohodke, s katerimi se krijejo komaj izdatki. Ta izprememba kultur je torej prinesla veliko izgubo.

Če vzamemo za podlago donos zemljišča, ki daje 10.000 fr na 1 ha vinograda, 3500 fr na 1 ha njiv in

travnikov, 1200 fr na 1 ha pašnika, 500 fr na 1 ha gozda, dalje, če upoštevamo, da je odpadlo pri izpremembi kulture toliko stavbišč, škarp, zidovja itd., vidimo, da so s tem padli tudi dohodki. Z izpremembo kultur na navedeni površini od 18.000 ha vinogradov so padli dohodki za približno 151 milijonov frankov. S tem se je tudi znižala zemljiška renta za nič manj kakor 7.000.000 frankov letno. Še veliko večji je **izpadek delavskega zasluzka**, ki se računi letno na 2000 do 2200 frankov na 1 ha vinograda, 450 do 600 fr na 1 ha njiv in travnikov, 300 fr na 1 ha pašnikov in 100 fr na 1 ha gozda ter za vso površino od 18.000 ha opuščeni vinogradov na 32.000.000 fr. Skupna izguba znaša s tem, da je polovica šviških vinogradov izginilo, 39.000.000 fr letno. Pri tem pa niso vštete izgube pri materialu, davkih itd. Z izpadkom od 39.000.000 fr je izgubilo svoj zaslužek in kruh tudi 9700 družin, ker so bile prisiljene se izseliti. S tem se izgubi v dotičnih krajih tudi mnogo obrtnikov, trgovcev itd.

Kmetijski sekretariat pride do zaključka, da je gospodarska važnost vinogradništva tako velika, da ga mora država podpirati z vsemi sredstvi. Izdatki za pospeševanje vinogradništva so razmeroma malenkostni napram škodi, povzročeni v narodnem gospodarstvu, če se vinogradništvo prepusti samemu sebi, da propada ali pa da se sistematično skrčuje.

Podatki in sklepi šviškega kmetijskega sekretariata so tako jasni in prepričevalni, da je pravzaprav odveč k temu še kaj pripomniti. Slične razmere bi nastopile tudi v naših vinorodnih krajih, če bi se skušalo vinogradništvo s silo omejevati ali opuščati. S tem pa ni rečeno, da bi se ne smelo opustiti pri nas slabih nižjih leg, ki niso sposobne za vinograde in iztrebiti ne samo slabih sort, temveč predvsem ameriške direktno rodeče trte, kakor šmarnica itd.

## Od vrenja vinskega mošta do pretakanja mladega vina.

Ing. Ivo Zupanič.

(Dalje.)

Ko je vrenje končalo, ne uhaja več iz sodov plin, ogljikov dvokis, ki je doslej tvoril nekako izolacijsko plast v praznem prostoru nad vinom in ga ščitil proti neugodnim vplivom raznih škodljivcev iz zraka. Zrak pride sedaj z mladim vinom v dotiko, zato je potrebno, da se sod zalije po možnosti z enakim vinom. Vino naj bo iste sorte, iste kvalitete in naj bo istotako dovolj prevreto. Sod, ki ga zalijemo, moramo znotraj okrog pilke s ščetko očistiti in ne škodi, ako ta prazen prostor nad mladim vinom prav na rahlo zažveplamo, da s tem uničimo razne škodljive glivice in bakterije, ki so se tamkaj morda že naselile. Ker ni izključeno, da se je na vrhu vina razvila že bersa ali kan, zalijemo tako, da teče nekoliko vina čez in s tem vinom

tudi bersa. Sod zadelamo z navadno kipelno veho ali pa s takozvano dokipevalno veho; kajti še vedno uhaja nekaj ogljikovega dvokisa. Navadna dokipevalna voha je lesena ter se od navadne vehe ali pilke razlikuje v tem, da ima podolž v sredini izvrtano cev do vratu, kjer gredo navzven kratke izvrtane cevi, tako da je na vratu pilke več luknjic. Te se zadelajo z elastičnim gumijevim zrakom, ki se da na luknjičasti vrat pilke. Pod pritiskom ogljikovega dvokisa, ki tudi pri naknadnem vrenju uhaja iz soda, odstopi gumijev trak in izpusti plin, medtem ko zrak od zunaj zaradi gumijevega traka ne more skozi luknjice in cevi vehe do vina.

Ko smo sode z mladim vinom zalili, moramo zalivanje sodov redno ponavljati, da se na vinu ne napravi bersa, oz. da vino vsled vpliva zraka ne začne rjaveti.

Čimbolj vrenje ponehava, čim manj ogljikovega dvokisa uhaja iz vina, tem mirnejše postaja vino, tem bolj se čisti. Vse, kar je v mladem vinu plavalo in ga kalilo, kakor razne nesnage, kvasnice in snovi, ki so se pri vrenju izločile v trdni obliki, se polagoma vsede na dno.

Da se vino lažje ali težje učisti, je odvisno od raznih okoliščin. Na prvem mestu pride do izraza gostota ali specifična teža vina. Mošt, ki vsebuje mnogo raztopljenega sladkorja, je gostejši in težji kakor popolnoma prevrelo vino, ker je specifična teža sladkorja kot glavne sestavine mošta večja od specifične teže alkohola, ki je zopet glavna sestavina vina. Čimbolj je torej vino povrelo in čim manj je v vinu še nepovretega sladkorja, tem redkejše je vino, tem lažje izpadejo iz njega trdne snovi, tem lažje se čisti. Vsakdo, kdor hoče, da bo vino ob prvem pretakanju čisto, naj skrbi, da bo vino do takrat popolnoma prevrelo. Na čiščenje vpliva tudi toplina. Pri nizki toplini se čisti vino le počasi, kar je popolnoma naravno; saj postane vino zaradi nižje topline gostejše, ker se vse snovi pri nižjih toplinah skrčijo in postanejo gostejše, pri višjih toplinah pa se raztegnejo ter postanejo redkejše. Iz tega sledi, da je treba gledati na to, da ostane ugodna kletna toplina tudi v zimskih mesecih na primerni višini, t. j. okoli 10° C.

Čas prvega pretakanja je z ozirom na kakovost vina zelo različen ter traja od decembra do konca marca. Če so vina enake kakovosti, se ona iz zgodaj potrganega grozdja pretočijo naravno v splošnem prej kakor vina od pozne trgatve. Lahka vina, ki so razmeroma hitro prevrela in se hitro učistila, se pretočijo prej kakor težka vina, pri katerih traja vrenje kakor tudi čiščenje več časa. Vina iz gnilega grozdja se naj pretočijo bolj rano kakor vina iz zdravega grozdja, ker bi drožje moštov iz gnilega grozdja pri daljšem ležanju vina na drožju lahko kvarno vplivalo na kakovost vina, ki dobi okus ne le po drožju, temveč po slabem drožju. V hladnih kletih je lahko vino dalje časa na drožju kakor pa v toplih, kjer obstoja nevarnost, da se začne drožje zaradi ugodne toplote za razvoj raznih škodljivih mikroorganizmov razkrajati in kvariti vino.

V obče velja pravilo, da se pretočijo lahka vina v decembru, vina srednje kakovosti v januarju in februarju, močna kvalitetna vina pa eventuelno šele v marcu.

(Dalje prih.)

## Vino kot zdravilo.

Dr. F. Kolterer.

(Dalje in konec.)

Kot izvrstno zdravilo pride v poštev vino pri bolnikih, ki jih začne mraziti in ki začutijo vročino kot znak pričetka gripe ali vnetja pljuč. V takih primerih naj sežejo takoj v pričetku po vinu in ne šele takrat, ko se je bolezen popolnoma razvila. Vino povzroči jačjo cirkulacijo krvi, kar je ravno potrebno za obrambo napram bacilom, ki so začeli krožiti po krvi. Da je uspeh še boljši, je dobro, ako vino skuhamo, da nastopi potenje, ki ga z veseljem in zaupanjem pričakujemo kot znak na dober uspeh. O strupenem kačjem piku menda ne bo potrebno nadaljnjih pripomb, ker vsakdo ve, da je dobro vino, v večji količino zaužito, že marsikoga rešilo smrti, toda ipak se mora vsak tak bolnik obrniti še takoj do zdravnika. Ako se je kdo ranil na kakem zarjavelem žreblju ali pičil na zamazanem trnu, naj nikar ne pre-mišlja, ampak si takoj nalije na rano starega vina ali žganja.

Malokrvnim in slabotnim ljudem je dobro staro vino najboljši lek. Navadno bolehalo na prej omenjeni želodčni bolezni ali pa na oslavljenju vsled prebite težke bolezni. Nekateri mislijo, da mora v tem primeru biti vino črno ali temnordeče, kar pa ni res. Barva vina nima pri tem nobenega pomena, pač pa zavisi vse od dobrega in pristnega vina, kar najdemo pri nas najlažje v belem vinu.

In naposled še nekaj o starčkih. Ti trpe skoro brez izjeme na slabem apetitu kot posledica zmanjšane želodčne kisline. Vsled pomanjkanja zobovja tudi ne morejo preleteti hrane. Kako bi ti siromaki shajali, ako bi ne dobivali svoje hrane v obliki vina, ki ne samo da poživilja, ampak je tudi redilno, kakor sploh alkohol. Edino vince je, ki jih takorekoč „po koncu drži“.

Pozdraviti moramo odlok vlade, ki je odredila, da dobiva sedaj vojaštvo kot priboljšek svoj kvantum vina. Naj bi sledile temu tudi bolnice in hiralnice, saj bi s tem činom lajšale trpljenje marsikateremu bolniku in starčku.

## Prvo pretakanje.

Jos. Blažević.

Ob vrenju mošta se razkroji sladkor v glavnem v alkohol in ogljikovo kislino, razvija pa se tudi glicerini in jantarova kislina itd. Tudi po vrenju se vršijo v vinu marsikateri izpremembe, ki se v praksi imenujejo „izpopolnjevanje“ ali „zorenje“ vina. Čim manj ostane v vinu sladkorja, tem mirnejša postane polagoma vsebina soda. Droži se vsedejo na dno, ne zaključujejo pa svoje tvornosti. Ker ni več sladkorja na razpolago, se vržejo na vinske kisline, posebno na jabolčno kislino; kisline je vedno manj.

Ker je kvasnicam hrana premalo prikladna, začnejo polagoma stradati in končno poginejo. Pa tudi v mrtvem stanju ne neha njih pomen za razvoj vina. Njih vsebina služi bakterijam kot hrana, te pa izpreminjajo jabolčno kislino v mlečno. Iz tega sledi, da je umestno, če pustimo zelo kisla mlada vina da-

lje časa ležati na prvih drožeh. Čim dalje ostanejo organizmi z vinom v dotiki, tem več porabijo čez mero v vinu se nahajajoče kisline. Seveda ne smemo v tem zmislu več storiti, kakor je potrebno, ker bi nastale s predolgim ležanjem vina na drožeh težke posledice. Nasprotno pa pretočimo mehko vino rajše prej, da se iznebimo pravočasno trošilcev kislin.

V istem zmislu učinkuje zvišana kletna toplota, ker potrošijo bakterije več kisline. Kisla vina pripravimo torej v tople, mehka pa v bolj hladne kleti.

Če močno zažveplamo sode, v katere pretakamo vino, uničimo bakterije. Zaradi tega se priporoča pri pretakanju mehkih vin močno žveplanje, ker bi bila nadaljnja izguba kisline vinu škodljiva in obratno.

Droži so delavci, ki so pretvorili mošt v vino. Če hočemo njih delo popolnoma izkoristiti, potem jih moramo o pravem času izločiti iz vina, in sicer pri kislih vinih ne prezgodaj, da morejo tudi izvršiti ono delo, ki jim pripada, pri manj kislih vinih pa ne prezgodaj.

Pri pretakanju vina je torej določitev pravega časa zelo važna. Tanka vina pretakamo prej kakor težka.

Podbir pride prvi na vrsto, ker je vino iz gnilega in plesnivega grozdja, v katerem se nahaja mnogo škodljivih bakterij, ki bi pri prepozmem pretakanju vino pokvarile. Taka vina, osobito ona, katerih mošt ni bil izsluzen, moramo pretočiti tekem decembra v dobro zažveplane sode.

Da se prepričamo, je-li vino podvrženo rjavelosti, potegnemo iz vsakega soda  $\frac{3}{4}$  čaše vina, jih postavimo na sod in pustimo tam 3—4 dni.

Če je vino v sodu normalne barve, je pa v čaši tekem 3—4 dni več ali manj porjavelo, potem pridenemo pred pretakanjem do 5 gramov natrijevega bisulfita na 1 hl vina. Postopa se tako-le: En teden pred pretakanjem potegnemo škač vina iz soda in trosimo po malem bisulfit v to vino, mešaje ga z lato, da se hitreje raztopi, in nato hitro vlijemo vino v sod nazaj, ga zmešamo z lato, da enakomerno razdelimo žvepleno sokislino, ki smo jo z bisulfitom spravili v vino; nato zapilkamo sod. Tri dni pred pretakanjem ponovimo poskus na stanovitnost vina kakor prvokrat, da se prepričamo, je-li vino v barvi sedaj stanovitno. Če je vino že v sodu rjavo, potem ga moramo čistiti z želatino.

Čistilo za čiščenje porjavlega vina pa pripravimo tako: Želatino zdrobimo v male kosce in jih denemo v pocinjeno ali porcelanasto posodo, v katero smo vlili tolikokrat po en četrt litra vode, kolikor hl vina čistimo. Nato raztopimo želatino na ognju in jo mešamo z leseno žlico, da se ne prismodi. Raztopino uporabljamo vedno toplo, ker se ohlajena strdi. Če se je strdila, jo napravimo zopet tekočo s tem, da postavimo posodo z želatino v toplo vodo. (Dalje sledi.)

### Društvene vesti.

**III. Vinarski kongres in vinska razstava z vinskim sejmom v Mariboru l. 1931.** Vinarsko društvo za Dravsko banovino v Mariboru bo imelo svoj redni letni občni zbor začetkom

maja 1931. v Mariboru. Ob tej priliki priredi društvo III. vinarski kongres in I. banovinsko vinsko razstavo, združeno z vinskim sejmom. Na vinarskem kongresu bodo referirali strokovnjaki o raznih aktualnih vprašanjih iz vinarstva in kletarstva, vinska razstava s sejmom pa bo nudila najlepšo priložnost za spoznavanje in nakup proizvodov vinske trte iz vse Dravske banovine. S temi prireditvami bodo združeni v primeru povoljne prijave poučni zleti v važnejše vinorodne kraje bližnje in daljnje okolice Maribora. — Dne 14. januarja 1931. so se v Mariboru sestali na posvetovanje v svrhu prireditve vinske razstave in vinskega sejma zastopniki vinarstva, vinarskega združenja, vinske trgovine, kr. banske uprave, Kmetijske družbe in kmetijski oz. vinski strokovnjaki. Zborovanje je vodil sklicatelj predsednik Vinarske podružnice Maribor g. dvorni svetnik dr. J. Kronvogl. Po referatu, ki ga je podal g. kletarski nadzornik Vl. Kuret, se je razvila živahna debata, ki je pokazala potrebo prireditve vinske razstave, združeno z vinskim sejmom, za katero naj se poišče primeren lokal na prometni točki mesta. Razstava s sejmom bo trajala 3 dni. Izvoljeni so bili: 1. Odsek za organizacijo razstave, 2. odsek za propagando in 3. odsek za oceno vin. Podrobnosti glede omenjenih prireditev bomo objavili pravočasno.

**Vse podružnice Vinarskega društva za Dravsko banovino v Mariboru** vabimo, da čimprej poberejo članarino, ki znaša za leto 1931. 10 Din do 3 oralov vinograda, za vsak nadaljnji oral pa po 5 Din več, in naročnino za skupno glasilo „Kmetovalec“, ki znaša 30 Din letno in nakažejo po poštni položnici in vpošljejo seznam članov Vinarskemu društvu v Mariboru. Kjer podružnice ni, plačajo člani članarino in naročnino za „Kmetovalca“ naravnost Vinarskemu društvu v Mariboru.

**Vinarska podružnica v Gornji Radgoni** je imela dne 23. 12. 1930. odborovo sejo, na kateri je razpravljala o tekočih zadevah, zlasti pa o ukinjenju izvozne premije na dvolastniško vino. Občni zbor bo sklicala februarja t. l.

**Vinarska podružnica v Zavrču** je imela svoj občni zbor dne 28. 12. 1930. z običajnim dnevnim redom. Izvoljen je bil ponovno stari odbor s predsednikom V. Miheličem in tajnikom F. Erzenjakom na čelu. Podružnica zahteva strogo izvajanje zakona o vinu, ukinjenje carine na zatiralna sredstva zoper trtne škodljivce, menjanje načina pobiranja trošarine na vino, brezplačno analizo vinogradne zemlje v svrhu določitve ameriške podlage pri obnovi vinogradov, izbrani trsni sortiment in končno, da se priredi vinarski in sadjarski tečaj za Spodnje Haloze v Zavrču.

**Pravila Vinarskega društva za Dravsko banovino v Mariboru**, izpremenjena na zadnjem rednem občnem zboru v Ljutomeru, je kr. banska uprava Dravske banovine v Ljubljani z odredbo z dne 12. 12. 1930., št. II 30.377/2 odobrila. Članom in nečlanom so brezplačno na razpolago.

\* \* \*

**Promet s trtami v Jugoslaviji.** Do nedavnega je bil promet z vinsko trto med posameznimi banovinami vezan na posebno dovoljenje kmetijskega ministrstva. Vinarsko društvo za Dravsko banovino v Mariboru kakor tudi druge vinarske organizacije v državi so prosile za ukinitve te ovire v prometu z vinsko trto. Ministrstvo za kmetijstvo je na to izdalo rešenje z dne 24./12. 1930., br. 72.801/II, ki se glasi: Odobreno je, da svi privatni lozni rasadniki koji su u toku 1930. god. dobili od strane ovog ministarstva dozvole za osnivanje privatnih loznih rasadnika kao i oni koji su dobili samo privremenu dozvolu za razprodaju ovogodišnje proizvedene loze ili koji takve dozvole budu dobili u toku 1931 god. mogu proizvedenu lozu prodavati u svima banovinama, izuzev Vardarske.

# Živinoreja in mlekarstvo.

Urejuje ing. J. Zidanšek.

## Slovenija in vzreja plemenske živine.

Ing. Jos. Zidanšek.

Neštetokrat čujemo in čitamo krilatico „Slovenija naj postane za našo državo druga Švica, naj postane rezervoar plemenske živine za našo državo“.

Je nekaj na tem, vendar pa ne moremo tega vzeti splošno za vse naše kraje. Naša dolžnost je, da natančneje doženemo, kateri kraji naše domovine bi lahko prišli stalno v poštev za vzrejo plemenske živine. Niti izdaleka vsi kraji niso za to prikladni.

Naši vinogradniški okoliši ali ptujsko polje, kjer ni dobrih kmetijskih prilik, ne bodo mogli nikdar v večjem tekmovati v vzreji dobre plemenske živine, ampak bodo celo sami vedno navezani na nabavo plemenjakov iz boljših živinorejskih okolišev.

Zaraditega moramo razčistiti vprašanje odgoje plemenske živine v vsaki pasmi posebej. V vsaki pasmi moramo delati na izpopolnitev domačih vzrejevališč, iz katerih zalagamo plemensko živino v živinorejsko šibkejše kraje iste pasme. To je prvi korak organiziranega živinorejskega dela, ki tvori podlago vsega nadaljnjega dela.

Razentega pa nastopajo za nekatere pasme kot kupci plemenske živine danes banovine južne Srbije in Bosne (Vardarska, Zetska, Primorska, Vrbaska in Drinska). Reklo bi se postopati nespametno, ako si svoje živinoreje ne usmerimo tako, da tem željam v popolno zadovoljnost ugodimo. Kraji, ki prihajajo za to v poštev, se morajo oprijeti boljše in intenzivnejše vzreje mlade živine, naj skrbno delajo na plemenski odbiri in naj stalno skrbijo za najboljše bibe.

Na podlagi dosedanjih izkušenj lahko rečem tole: Za odprodajo proti jugu prihaja v poštev enobarvna sivorjava **montafonska pasma**, ki se goji sklenjeno po živinorejskih zadrugah na Dolenjskem (Sodražica, Struge, Velike Lašče, Ribnica, Ambrus in Dobropolje), nadalje cikasta **pinggavška pasma**, ki jo goji ormožki okraj, ki je sedaj povezan v zvezo živinorejskih selekcijskih društev za pinggavsko govedo ter vsa Gorenjska. Iz prvih dveh okolišev se je že dosedaj vsako leto izvozilo precejšnje število mladih plemenskih bikov po povprečni ceni 13 do 15 Din za kg žive teže. Za vzrejo pinggavskih bikov bi lahko prišle v poštev še živinorejske selekcijske zadruge v kranjskem okraju, ako se odločijo za to smer.

**Lisasta simodolska pasma** zaenkrat ne prihaja v poštev za izvoz proti jugu, ker vzgajajo dobro plemensko blago živinorejske zadruge Savske banovine. Tudi simodolcev trenutno še nimamo v taki obliki, da bi lahko tekmovali s hrvatskimi zadrugami, ki so stalno uvažale originalne bibe iz Švice. Za prihodnost pa je mnogo odvisno od dela rodovniških društev v Prekmurju (Nedelica, Puconci in dr.), če in kdaj bomo lahko vstopili v krog resnih tekmovalcev tudi s to pasmo.

Spredaj našete pasme prihajajo torej v prvi vrsti v poštev za širjenje plemenske živine v drugih banovinah. Kakor vidimo, so v okvirju teh pasem zopet le nekateri kraji, ki so poklicani za vzrejo in odprodajo plemenske živine. Živinorejske organizacije teh krajev so letos dobile od kmetijskega ministrstva in banovine dodeljene originalne bibe za osveženje krvi. S tem je postavljen temeljni kamen za nadaljnji smotreni razvoj, kar je tem važnejše, ker se bodo v prihodnosti nakupi plemenjakov iz tujine le izjemoma vršili.

Marsikdo bo vprašal: Kaj bo pa z našimi domačimi pasmami, t. j. enobarvno pšenično (murbodensko) in belo (marjadvorsko)? Odgovor je lahek: Izboljšujmo jih, kakor jih izboljšujejo drugod! S plemensko odbiro in boljšim krmljenjem smo dosegli pri teh dveh pasmah že dosedaj izredno lepe uspehe. Ne zametujmo torej domačega blaga in domačega dela!

Na splošno prekrizavanje s kako drugo pasmo ne moremo misliti, ker bi za to bilo potrebno toliko denarnih žrtev, da jih ne zmore niti država, niti občina, niti živinorejci sami. In kdaj bi s prekrizavanjem prišli do čiste druge pasme?! Torej korajžno naprej po začrtani poti, stvar se naj razvija po naravni poti! Plemensko živino bomo v teh pasmah vzrejali za lastno potrebo v domačih vzrejevališčih, ki hvala Bogu že lahko zadostijo postoječim potrebam.

Eno pa moramo upoštevati povsod: postaviti delovanje živinorejskih zadrug in društev na pravo strokovno podlago. Za to je sedaj zadnji čas.

Vsaka živinorejska organizacija naj še to zimo spravi v red svoje rodovne knjige in jih vodi točno, naj uvede mlečno kontrolo in naj živali vidno zaznamenuje. V drugih državah delajo zadruge s polno paro, zato se pa dobi za vsako kupljeno žival rodovni izpisek, iz katerega se vidi natančno lastnosti prednikov dotične živali.

Pri vseh bodočih nakupih plemenske živine se bodo tudi pri nas zahtevali dokazi o poreklu, teh pa ni mogoče dati, če rodovno knjigovodstvo ni v redu.

## Kokošje bolezni.

Prof. dr. Ferdo Kern.

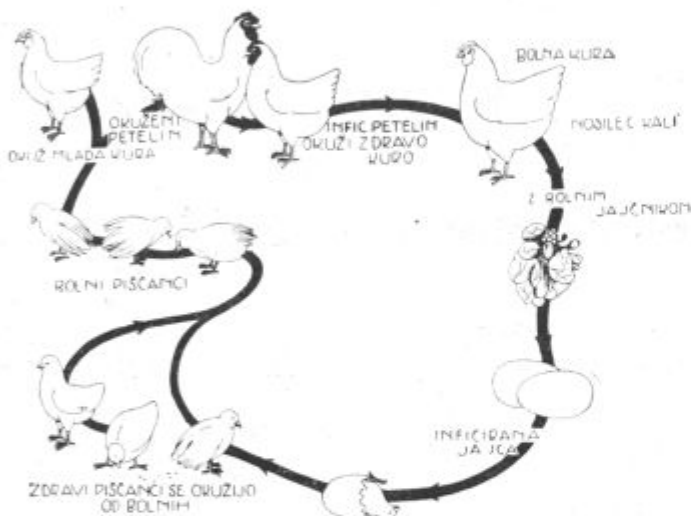
Po statistiki izvažata naša država večjo vrednost v kokošjih jajcih kot v pšenici. To dejstvo nam zadostno kaže važnost našega perutninarstva ter potrebo največje pozornosti. Treba si je prizadevati, da bo produkcija v perutninarstvu čim večja, a produkti čim boljši. Ta cilj moremo doseči z dobro plemensko odbiro domačega materiala ali pa z vpljavo plemenitih pasmi kokoši, ki ne neso samo 60 do 100 jajc na leto kot naša domača neoplemenjena kokoš, temveč vsaj še enkrat toliko.

Naravno, da so take produktivne plemenite pasmi kokoši, ki porabijo velik del svojih sil na pro-

dukaciji, manj odporne napram nalezljivim boleznim od drugih. Ravnotako je to tudi pri kulturnih pasmah drugih živali. One potrebujejo večjo in boljšo nego kakortudi umno zaščito pred nalezljivimi boleznimi. Z drugimi besedami: racionalno vzgajanje plemenitih pasem kokoši zahteva razen stalnega truda tudi še teoretičnega znanja. Samo na ta način bi imeli veliko korist.

Iz navedenih razlogov je potrebno, da bodo naši gojitelji kokoši in tako tudi kmetje čimbolj poučeni o bistvu nalezljivih bolezni kokoši in o načinu kako se jih ubranijo in kako se te bolezni zatirajo.

Med našimi kokošmi vlada cela vrsta nalezljivih bolezni, sedaj ta, potem zopet druga. Da navedem samo kokošjo kolero, tifus, belo grižo piščancev, difterijo, koncidiosis, trakulje itd. Če kmetu pogine kokoš, navadno ne ve, za katero boleznijo mu je poginila in se mnogi niti ne trudijo, da bi to izvedeli. Mnogi v najboljšem primeru poginulo kokoš



Slika 4. Kako se širi kokošji tifus.

zakopljejo, a nekateri jo vržejo v potok, in stvar je gotova. Vendar to ni dobro. Če bi bil vsak lastnik poučen o naravi raznih bolezni in če bi poznal v vsakem primeru vzrok poginjenja svojih kokoši, bi jih mnogokrat lahko uspešno zavaroval pred boleznimi in bi se ne širile dalje.

Mnogo kokoši pogine danes na deželi, ki bi jim tega ne bilo treba, če bi se njihovi lastniki bolj brigali zanje. Brez te umne skrbi lastnika ni upanja, da bi kulturne in posebne produktivne pasme kokoši uspevale na deželi tako kakor bi bilo želeli.

Napisati hočem tu nekaj besed o kokošji bolezni, ki se je šele v novjšem času začela širiti pri nas, ki pa je zelo pogubonosna, in sicer je to

#### kokošji tifus ali bela griža piščancev.

Do nedavnega časa sploh ni bilo znano, da ta bolezen obstoja pri nas. Danes pa vemo, da se širi tudi v naši državi in da povzroča veliko škodo med našimi kokošmi.

Kokošji tifus je torej nalezljiva bolezen, ki se pojavlja pri odraslih kokoših in pri mladih piščancih.

Pot, po kateri se širi, nam kaže slika 4.

(Dalje prih.)

#### Vestnik Mlekarskega društva.

Vse mlekarske zadruge in podjetja, ki se bavijo z mlekom, vabimo, da čimprej pristopijo k Centralnemu mlekarskemu društvu. Njegov delovni program je objavljen v 20. številu lanskega „Kmetovalca“.

**Predavanja.** Člane in članice ponovno opozarjamo, da prirede v teku te zime vsaj po eno predavanje. Najprimernejša prilika za to je občini zbor. Kot predavatelj je na razpolago društveni tajnik. Sporočajte pravočasno.

Zadruham, ki bi hotele svoje načelstvo in nadzorstvo bolje upoznati z njegovimi pravicami in dolžnostmi, priporočamo **odborniške tečaje oz. sestanke**. Ti tečaji trajajo po 5 ur; zadruge naj bi jih prirejale ob delavnikih zvečer.

Centralno Mlekarsko Društvo je ustanovilo poseben „**reklamni sklad**“, katerega dohodki se bodo uporabljali izključno v svrhu propagiranja konsuma mleka in mlečnih izdelkov. Nujno naprošamo vse mlekarske in slične zadruge, zasebna mlekarska podjetja in denarne zavode, da v ta sklad po možnosti prispevajo. Posebne položnice se dobe pri društvenem tajništvu, lahko pa se prispevki nakazujejo naravnost Zvezi slov. zadrug, oz. Zadrudni Zvezi v Ljubljani, ako se namen nakazila na položnici označi.

#### Vestnik odseka za rejo kuncev.

##### Razstava perutnine in kuncev v Vel. Bečkereku.

V dneh 22. do 27. febr. 1931. se vrši v Velikem Bečkereku državna razstava perutnine in kuncev za vse banovine naše države. Odbor je sklenil, da pozove tem potom članstvo, da se udeleži razstave v V. Bečkereku. Za to razstavo naj pripravi članstvo samo odrasle in najlepše živali posameznih pasem. Članstvo naj čimprej javi odseku težo, spol in starost živali, ki bi jih eventualno razstavilo. Priglašenci dobe tudi natančnejša navodila, ter obenem tudi nekaj podpore za udeležbo na razstavi. — Za tozadevno podporo je odbor vložil prošnjo na kr. bansko upravo. Rok prijave je do 10. februarja 1931.

Inkret, tajnik.

#### Notice.

**Kr. banska uprava** bo oddajala tudi v l. 1931. plemenske merjasce v starosti od 3 do 5 mesecev po 200 Din. — Za starejše merjasce do starosti 7 mesecev se zviša cena za vsak mesec nad 5 mesecev za 100 Din. — Prevozne stroške in živinozdravniški ogled plačajo prosilci. Merjasce se bodo pošiljali po povzetju. — V zadnjem času se vedno bolj množe pritožbe trgovcev s prasiči, zlasti izvoznicarjev, da naše blago ne odgovarja več zahtevam zunanjih večjih trgov. Zato bo gledala kr. banska uprava, da s priskrbo dobrih merjascev izboljša sedanjo domačo pasmo. Le izjemno bo zato oddajala merjasce, ki niso popolnoma bele barve; v ostalem pa bo poizkušala upoštevati želje posameznih rejcev in večjih okolišev, ako niso v nasprotju z načeli in zahtevami modernega trgovskega kmetijskega gospodarstva. — Za vsakega merjasca je treba izpolniti zavezno pismo, ki mora biti kolekovano s 5 Din. — To zavezno pismo, ki jih imajo na razpolago občinski uradi, mora biti doposlano vsaj do 20. marca t. l. sreskemu načelstvu. Kr. banska uprava bo skušala vsem prošnjam ugoditi čimpreje, vendar pa čas dobave ni obvezen.

Ing. M.

**Živinorejsko zadrudništvo v kranjskem okraju.** Živinorejskih zadrug je v kranjskem okraju 14 po številu, ki se pridno pripravljajo za kontrolno molžo in vodstvo rodovnika. K temu delu jih vzpodbudno navaja kmet. referent. Nanovo se bodo ustanovile živinorejske zadruge v Kovorju in v Vele-sovem.

# Konjereja.

Urejuje dr. A. Veble.

## Uspehi konjereje v Dravski banovini leta 1930.

Dr. Veble.

(Dalje.)

K premijam so v preteklem letu skoraj enako izdatno prispevali oblast kakor tudi privatniki, od slednjih pa največ naši denarni zavodi. V opisanih številkah je jasno izražena dobra volja ne le javnih oblasti, temveč tudi premožnejših privatnikov pomagati konjerejcu in podpreti to važno kmetijsko panogo. Uspeh se je rodil že v enem letu, ker so leta 1929. dosegle kakor številke dogona, tako tudi množina razdeljenih premij in nagrad svoj višek. Priznati se mora, da je rodilo lepe sadove intenzivno in smotreno delo oblastne samouprave na gospodarskem polju, ki se je vršilo posebno v mariborski oblasti z naravnost idealno složnostjo.

Od leta 1929. na 1930. smo pa v konjereji nepričakovano nazadovali. Padle so vse številke, ki so bile v prejšnjih letih v tako lepem razmahu. Skrčilo se je število krajev premovanj v kljub izdatnemu povečanju delokroga po združitvi ljubljanskega in mariborskega konjerejskega društva v skupno konjerejsko društvo Dravske banovine, znižal se je dogon kakor tudi množina in višina razdeljenih premij. Narastlo je le število častnih diplom in priznanic, dokaz, da je v prejšnjem letu dosežena kakovost konjskega materiala še narastla, ali pa vsaj ostala na leto prej doseženi višini. Vkljub izdatnemu povečanju delo-

kroga skupnega društva za vso Dravsko banovino se banovinski prispevek ni zvišal napram prejšnjemu letu; povečati bi se pa bil moral najmanj za eno tretjino, da bi ne bili tako občutno nazadovali. Povrh tega so se proti vsemu pričakovanju znižale tudi podpore privatnikov (denarnih zavodov), ki so — kakor že omenjeno — v prejšnjih dveh letih tako velikodušno konkurirali s prispevki oblasti; skrčili so se na komaj omembe vredno količino 6285 Din. Zakaj to? Morda se tudi tukaj očituje splošna gospodarska kriza?

Zaključek tega kratkega pregleda konjereje zadnjih štirih let nam pravi, da leta 1930. v konjereji nismo napredovali po količini, pač pa morda po kakovosti. Da ne bo morebiti že v bližnji bodočnosti neljubega presenečenja tudi s te strani, je na vsak način potrebno, da posežejo globlje v žep vsi oni, ki so poklicani, da vzdrže konjerejo na primerni višini. Kdo je to, vemo vsi, saj sem v prejšnjem odstavku poudaril lepe sadove njihovega složnega dela v preteklih letih.

Vsled nove politične preureditve se banovinski proračuni takoj prvo leto morda niso mogli povečati v prid konjereji, toda je nujno potrebno, da se to zgodi letos in v prihodnjih letih, sicer je neizbežno, da bo lansko leto započeto nazadovanje še nadalje nazadovalo. Prepričani pa smo, da se to ne bo zgodilo, ker smatra sedanja vlada za eno svojih najvažnejših nalog, da podpira vse važne gospodarske panoge, od katerih je gotovo ena najvažnejših ravno konjereja.

(Dalje prih.)

# Čebelarstvo.

Urejuje J. Okorn.

## Čebelar v februarju.

Jože Okorn.

Čebele razmeroma dobro prezimujejo, vendar je letošnja zima zaradi menjajoče se toplote za dobro prezimljenje neugodna, ker čebele v zavetnih in solčnih legah prevečkrat izletavajo. Plemenjaki bodo zato izgubili precej živali in prezgodaj zastavili zaloge. Če ne nastopi mrzlejša vreme, bo poraba zimске zaloge zelo velika.

V februarju imamo navadno več dni, ko se dvigne toplota na 10° C v senci. Čebele v teh dneh živahno izletavajo in se trebijo. Dan trebeža je za čebelarje zelo važen, ker že po letu lahko spozna stanje panjev plemenjakov. Plemenjaki, ki so v redu, se po trebežu zopet umirijo, brezmatični so pa nemirni in nekajkrat tudi grižavi. Brezmatične panje je treba ne oziraje se na vremenske prilike takoj urediti, t. j. jim dodati matice ali pa jih združiti s srednje močnimi plemenjaki, drugače se nam že v tem mesecu ob prvem toplen dnevu pojavi na čebelnjaku ropanje.

Vsak napreden čebelar mora imeti vedno na razpolago primerno število rezervnih družin, da jih

v primeru potrebe dodaja brezmatičnim panjem. Brez rezervnih družin je uspešno napredno čebelarstvo brez znatnih izgub in škode skoraj nemogoče.

Ko se čebele dodobra otrebijo — za kar potrebujejo dva do tri dni — osnažimo ob ugodnem vremenu dna panjev. Nastrganih odpadkov in mrtvic ne trosimo okrog čebelnjaka, ampak jih zakopljimo ali pa sežgimo. Če je vreme mrzlo in neugodno, odložimo snaženje panjev na poznejši čas. Istočasno, ko snažimo panje, se prepričajmo, kako je z zalogo. Vendar pustimo gnezdo pri miru. Po izvršenem delu panje toplo odenimo, kajti topli odeja je poleg zadostne zaloge, rodovitnih matic in krepkih družin neobhodno potrebna za dober in pravočasen razvoj plemenjakov. Plemenjakom, ki nimajo zadostne zaloge, isto o priliki snaženja dopolnimo z medenimi sati, izogibajmo se pa pitanja, ker s tem družine slabimo in uničujemo. Dober čebelar že v jeseni oskrbi plemenjake z zadostno zalogo.

Skrajni čas je, da zberemo vse voščine in jih prekuhamo v vosek. Upoštevajmo, da staro neprosojno satje spada v lonec ne pa v panj!



# Zadružništvo.

Urejuje dr. A. Milavec.

## Kmet in zadružništvo.

Dr. A. Milavec.

(Dalje in konec.)

Eden ali drugi bo s prstom kazal na razne nerednosti ali celo na nekatere polome pri zadrugah in bo videl v zadruzi same nevarnosti za svoje premoženje. Res se tu in tam kaj podobnega primeri, kakor povsod drugod; tudi pri trgovcih vidimo precej konkurzov in tudi okrog kmetijskih domov poje le prepogosto boben, večinoma pa pri takih, ki so šli mimo domače kreditne zadruge iskat posojilo v zavode, ki zahtevajo visoke obresti. Nasprotno pa vidimo povsod, kjer so kmetje dobri zadrugarji, urejene hleve, lepo živino, dobre pašnike, pravilno poljedelstvo, vzorno kmetijsko skupnost. Lahko ugotovimo, da vlada blagostanje kmeta v tistih krajih, kjer je zadružni zemljevid najbolj gosto popisan. To so dejstva, ki jih ne more utajiti najbolj še tako zakrknjen nasprotnik zadružništva, in tako je tudi v drugih naprednih državah, kjer se krepko razvija svobodno, neodvisno zadružništvo, ki objema domačega vse kmete.

Kmetijske zadruge bodo kmeta zblížale in združile, da se bodo smatrali kot prijatelji in sodelavci, ne pa kot konkurenti in sovražniki.

Učenjak svetovnega slovesa, prof. dr. Totoniur, pravi o zadružništvu: Zadružno gibanje se

vrši po vsem svetu. Boljša bodočnost človeštva je na deželi in ne v velikih mestih. Da dosežemo lepše čase, potrebujemo predvsem močne zadružne organizacije.

**Kmet leze v dolgove.** Najboljše merilo, kako se godi kmetu, so naše kreditne zadruge. Danes opazujemo, da kmetje močno povprašujejo po posojilih, hranilne vloge pa padajo. Kdor vzame posojilo, da izboljša svoje gospodarstvo, bo krizo preстал; gorje pa onemu, ki mora s posojilom kriti razne obveznosti. In kako bi bilo v časih krize, če ne bi bilo naših kreditnih zadrug, ki pomagajo kmetu s posojili po razmeroma nizkih obrestih, osem po sto ali še nižje? Dvanajst procentne ali še celo višje obresti niso za kmetijsko gospodarstvo, ker jih ne prenese.

**Kmet pa mora poznati svoje zadruge ne samo v krizi, ampak tudi v dobrih časih!**

**Zadrugarje in prijatelje** zadružništva vabi uredništvo „Kmetovalca“, da pošljejo uredništvu svoje misli o zadrugah, svoje izkušnje iz dosedanjega zadružnega dela in poročila o važnejših pojavih v zadružništvu. Tudi na stvarna vprašanja bo vsakdo dobil v „Kmetovalcu“ točen odgovor, v kolikor ta vprašanja ne spadajo v uradna glasila Zadružnih zvez.

Ker bo v „Kmetovalcu“ za zadružništvo na razpolago v vsaki številki le ena stran, naj bodo dopis kratki, jedrnat in stvarni.

# Gospodinjstvo.

Urejuje S. I. G.

## Gospodinji.

S. I. G.

### Nekaj nasvetov za koline.

Morda ustrezemo mladim gospodinjam, ki jim še manjka lastnih izkušenj, če jim podamo nekaj navodil za ravnanje ob času kolin.

Zaklanemu prasiču lahko ostrgamo ščetine in to storimo, če mislimo porabiti kožo v kuhinji. Ako jo pa nameravamo podelati v usnje, odločimo kožo s ščetinami vred. V prvem primeru ga potresimo s stolčeno koloforijo, oblijemo z vrelo vodo in s topim nožem ostrgamo ščetine. Nato ga prerežemo po trebuhi in pobereemo čreva ter drobino. Ko smo previdno pobrali maščobo s črev, ločimo tanko črevo od debelega, nakar jih izpraznimo in speremo najprej v mrzli, zatem še v gorki vodi. Nato jih obrnemo in še temeljito speremo. Debelo črevo zrežemo, če ga mislimo imeti za klobase, v kose poljubne dolžine, ki jih na enem koncu zašpilimo. Do uporabe jih imamo v vodi, ki smo ji dolili nekaj kisa in dodali zrezane čebule in česna. Enako spraznimo, obrnemo in speremo tudi želodec, ter mu odlučimo notranjo kožico, ki jo skuhamo pokrmimo kokošim.

S tankega črevesa odstranimo sluzno kožico s tem, da ga potezamo čez ozko deščico, dokler ni črevo čisto. Tudi tanko črevo denemo v vodo. Ako bi ga pa ne uporabili, ga napihnemo in posušimo, ali močno nasoljenega spravimo. Pečica postane lepo bela, če jo položimo v vodo. V njo zavijemo ribico ali pa jo zrezano scvremo za mast. Od jeter previdno odstranimo žolč. Ne smemo jih predolgo hraniti, ker rade okisajo. Drobno zmlete pridenemo kaši za klobase, ali jih opravimo ali porabimo za zakuhe za juho, n. pr. jetrne cmoke in jetrni riž. Tudi iz vranice napravimo različne zakuhe. Ledvice opečemo in damo okisane na mizo. Rajžlec skuhamo in ga porabimo za klobase. Salo zrežemo in scvremo. Iz krvi napravimo krvni pečenjak, v kolikor je ne porabimo za napravo klobas krvavic. Osnažen mehur napihnemo in posušimo. Vanj zavijemo vratnike ali pa nam prav pride pri konservnih steklenicah namesto pergamentnega papirja.

Z debelega prasiča odločimo špeh. Še prej lahko odločimo kožo, ki jo zrežemo v kose in denemo v razsol ter svežo ali posušeno polagoma porabimo za ričet. Zdaj razdelimo prasiča v posamezne kose. Gnjati in plečeta pustimo navadno cele, moremo jih pa tudi presekat v dva dela, če so zelo veliki

kosi. Kose različno razsekamo. Če presekamo prasiča po dolgem, dobimo poleg 2 gnjati in 2 plečet še 2 vratnika, 2 kosa zarebrine, 2 kosa hrbitišča z ribicama, 2 kosa reber in 2 flama. Če izločimo iz hrbitišča ribice, porabimo hrbitišče za kislo juho. Flame porabimo navadno za mesne klobase. Od glave odrežemo spodnjo čeljust, izrežemo jezik, odstranimo oči in temeljito izčistimo ušesa, možgane položimo v mrzlo vodo, ki izluži kri. Lahko jih denemo v juho, ocvremo ali opravimo z jajcem. Glavo uporabimo svežo ali jo denemo v razsol in prekadimo. Porabiti jo moramo preden nastopi vročina, ker jo je težko obvarovati pred mesno muho. Če ne porabimo nog za žolico, jih denemo v razsol.

### Kako meso solimo.

Zelo pogoste so pritožbe, da prekajeno meso ne ostane dobro. Včasih slabo diši, je ostrega okusa, razpada, ko ga režemo, ali je sivo in mehko pri kosti. Včasih je tudi črvivo. Vzrok je največkrat v tem, da se je dalo v razsol meso, ki ni bilo popolnoma razhlajeno. Razkroj se je začel že v posodi, kjer se je meso solilo. Najboljše napravimo, če obesimo meso 1—2 dni na zračen mrzel kraj, preden ga solimo, ali pa ga položimo v mrzli kleti na pogrnjena tla, da se temeljito shladi in osuši. Za 50 kg mesa vzamemo 2 kg soli, 3 dkg solitra, 20 dkg sladkorja, 2 žlici zdrobljenega popra, ravno toliko brinjevih jagod, nekaj stolčnega česna in par lorberjevih lističev. Ponekod pridenejo tudi kumine. Od te mešanice vzamemo polovico in vsak kos dobro obrubamo. Posebno temeljito moramo obdrgniti gnjati in plečeta pri kosti. V kad vlagamo kose prav na tesno. Dobro je, če dno in stranice namažemo z govejo mastjo. Med posamezne kose potresemo brinjevih jagod in celega popra. Drugo polovico solne mešanice kuhamo 1 uro. Za  $\frac{1}{2}$  kg soli vzamemo 3—4 litre vode. Mrzlo vlijemo čez meso in ga malo obtežimo. Slanica mora pokriti meso. Če bi se začela gostiti, jo moramo nadomestiti s svežo. V posodo denemo tudi par kosov bukovega oglja. Razsoljevanje naj se vrši v zračni, mrzli kleti. Meso medtem enkrat preložimo. Manjši kosi so razsoljeni v 8—10 dneh, večji v 3 tednih, gnjati z ozirom na velikost v 4—6 tednih. Meso, ki ni dovolj razsoljeno, je v sredini sivo; tudi ni okusno, ne trpežno. Trpežnost povzroči sol, ki pronica v sredino in izpodriva iz stanic vodo. Soliter podeli mesu lepo rdečo barvo. Če ga pridenemo preveč, strdi površino mesa tako, da sol ne more prodreti v sredino kosa. Meso je kakor izsušeno.

Za meso prav mladih živali vzamemo nekaj manj soli, drugače postane prekajeno meso pri kuhanju tako mehko, da razpada. Dišave vplivajo na okus mesa, sladkor pa omili oster učinek solitra.

Po naših krajih precej razširjen je tudi nastopni način razsoljevanja. Kad, ki ima pri dnu luknjo, zamašeno z lesenim čepom, postavimo na podstavek. Kakor pri prvem načinu, zmešamo sol, soliter in sladkor z dišavami in močno naribamo posamezne kose. Dno kadi potresemo s soljo in tesno vložimo kose. Pazimo, da ostane pri čepu prazen prostor. Na vrh potresemo zopet soli in pustimo 1—2 dni pri miru, da se napravi slanica. To potem pri čepu odtočimo, in ko smo luknjo zamašili, enakomerno polijemo po mesu. To napravimo 4—6 tednov vsak dan. Med tem časom kose enkrat preložimo, a tako, da pridejo veliki kosi zopet na dno. Manjši kosi, ki jih imamo pri vrhu, so prej godni za prekajanje kakor veliki. Kad moramo imeti na mrzlem. Meso lahko tudi malo obtežimo. Ko vzamemo razsoljene kose iz kadi, jih zbrišemo s čistim vlažnim prtičem in obesimo za dva dni na zračen kraj, da se osušijo. V vodo jih ne polagajmo, ker se je meso napije, kar bi ogrožalo trpežnost.

### Prekajanje.

Prekajanje ni samostojno konzervno sredstvo, ampak le dopolnilo razsoljevanja. Meso moremo ohraniti tudi brez prekajanja, če ga obesimo toliko časa na zrak, najbolje na prepah, da se površina temeljito osuši.

Prekajanje zahteva previdnosti in pozorne pazljivosti. Dim mora biti suh in ne sme presegati 15 do 17° C. Večje kose obesimo nižje, manjše višje. Za kurjavo nesposobna so mokra drva in vlažno žaganje, ker proizvajata preveč vodne pare. Kuriti smemo le z lesom, nikoli s premogom. Ogenj sme samo tleti, nikdar goreti s plamenom, sicer pride do mesa vroč dim in bi se jela izcejati mast, meso pa bi postalo trdo. Najboljše so bukove klade s suhim žaganjem in brinjevimi vejami. Prekajanje moramo vršiti s presledki. Najbolje je, če kadimo vsak drugi dan, medtem pa napravimo v dimnici prepah, da se meso temeljito shladi. Prekaja naj se počasi, če hočemo imeti dobro blago. Meso je dovolj prekajeno, čim postane lepo rumeno in povsod suho. Ko ga vzamemo iz dimnice, obdrgnimo zarezne in luknje od kaveljna s poprom ali papriko in ga obesimo na suh, zračen kraj.

# Družbene zadeve in razno.

Urejuje F. Katol.

## Opozorilo kmetijskim podružnicam.

V zmislu odredbe kr. banske uprave za Dravsko banovino z dne 19. jan. 1931., Pov. II/2. No. 109/1, morajo načelnštva podružnic po členu 9. (5) zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi prijaviti

sreskim načelstvom svojega okraja vse občne zборе in tudi predavanja ter sestanke, kjer dostop ni omejen na društvene člane in se vrše v javnih, vsakomur dostopnih prostorih. Opozarjajo se načelstva kmetijskih podružnic, da se te odredbe strogo držijo in prijavijo pravočasno zgoraj navedene sestanke oblastim.

## Družbene vesti.

† **Martin Noč.** 13. januarja t. l. je preminul na Koroški Beli g. Martin Noč. Pokojnik je bil več let načelnik kmetijske podružnice, v zadnjem času pa odbornik in podnačelnik. Bil je vnet član ter vztrajen in deloven, za kar mu bomo ohranili trajen spomin.

**Razdelitev lanenega semena.** Po sporočilu banske uprave bo Kmetijska družba razdelila okrog 5000 kg lanenega semena dobre vrste med kmetovalce. Ti se pa morajo zavezati, da bodo to seme posejali in od pridelka jeseni vrnili družbi isto količino popolnoma čistega semena. Najbolje je zbrati pri podružnicah vsa naročila in jih skupno doposlati družbi.

## Gospodarske vesti.

**Nemška vlada** je prepovedala uvoz žive goveje živine in živih ovac ter govejega in ovčjega mesa.

**Izvoz sira in masla v Grško.** Ena tvrdka v Solunu se interesira za naš sir in maslo. Interesenti dobe naslov pri trgovski zbornici v Ljubljani ali Zagrebu.

**Prepoved izvoza prasičev.** Avstrijska vlada je prepovedala vsak uvoz prasičev iz Jugoslavije.

**Izvoz živine iz Jugoslavije.** V letu 1930. se je izvozilo 103.000 glav goveje živine, večina v Italijo in Grčijo. Povprečna cena se je gibala med 9,50—11,50 Din za boljšo živino. Koncem leta je izrinila cenejša rumunska živina jugoslovansko blago iz najboljših inozemskih trgov. Prasičev se je izvozilo 183.500, v prvi polovici so se cene gibale med 12 in 15 Din, v poletnih mesecih 10—12 Din, koncem leta 8,5—9,5 za 1 kg žive teže. Izvoz je šel v Avstrijo in Češko, koncem leta tudi v Grčijo.

**Ljutomer.** Pri tukajšnji kmetijski podružnici se je dne 26. decembra 1930. ustanovil rodovniški odsek za selekcijo in mlečno kontrolo svetlolisaste (simodolske) govede s sedežem v Ljutomeru. Ustanovni občni zbor je bil dobro obiskan, kar je znak, da se živinorejci za napredek živinoreje zelo zanimajo. Po primernem pozdravu na navzoče je predsednik kmetijske podružnice, g. Škof, uvodoma naglasil, da je potrebno v našem srezu posvetiti več pažnje vzgoji živine in so živinorejske organizacije neobhodno potrebne. Na prošnjo podružnice je predaval g. inž. Wenko iz Murske Sobote o pomenu živinorejskih organizacij in je v poljudnih besedah razložil prisotnim živinorejcem naloge in koristi rodovniških društev. Nato se je konstituiral odbor iz samih naprednih živinorejcev. Kmet. referent, g. Žnidarič, je pri tej priliki opisal društvene razmere pri živinorejski zadrugi v Središču. Od novoustanovljene organizacije si obetamo znaten korak naprej k izboljšanju tukajšnje živinoreje.

## Iz delovanja podružnic.

**Središče ob Dravi.** V nedeljo, 21. dec. je zborovala kmetijska podružnica v šolskih prostorih v Središču. Razveseljiva je bila udeležba. Zbranih je bilo 85 posestnikov. Načelnik g. Kolarič je otvoril zborovanje, tajnik g. Venigerhojc je podal kratko tajniško poročilo, nakar je sledilo predavanje g. str. tajnika Kafola o odstavljanju telet in zimskem krmiljenju i. t. d. Po predavanju se je razvila živahna debata o nabavi umetnih gnojil in drugih potrebščin pri Kmetijski družbi. Zborovalci so se izrekli soglasno za združitev vseh strokovnih listov v eno glasilo v „Kmetovalcu“. — Popoldne je priredil Odsek za perutinarstvo v Središču predavanje v občinski dvorani. Zbranih je bilo 36 zavednih gospodinj, ki se bavijo s perutinarstvom. Predsednica ga. Lukmanova je otvorila zborovanje, nakar je predaval g. Kafol o zimskem oskrbovanju, zlasti krmiljenju razne perutnine. Pri slučajnostih se je dognalo, da go-

jiijo nekatere članice pravo štajersko rjavo kokoš in tudi precejšnje število kapunov. Po predavanju se je ogledala perutnina pri raznih rejcih.

**Sv. Lenart pri Veliki Nedelji.** V nedeljo, 14. decembra l. l. je priredila kmetijska podružnica po sv. maši predavanje, ki je bilo prav dobro obiskano. K predavanju se je zbralo nad 80 kmetovalcev, ki so z velikim zanimanjem sledili izvajanju predavatelja str. tajnika Kafola. Za tem je sledil živahen razgovor o raznih gospodarskih vprašanjih: o ceni vina, žita, gospodarski krizi itd. Lep nagovor je imel na zbrane tudi posestnik g. Janžekovič iz Sterjancev. Poudarjal je važnost oskrbovanja in precepljevanja sadnega drevja. Omenila se je tudi nabava arborina in apnenega dušika po znižani ceni do novega leta. Zborovalci so se izrekli soglasno za združitev vseh strokovnih listov v „Kmetovalcu“. Lepo uspelo zborovanje je z lepim nagovorom zaključil podružnični načelnik g. A. Korpar iz Osluševecv.

**Gorje pri Bledu.** Kmet. podružnica je zborovala 21. dec. l. l. Od 111 članov je bilo 29 navzočih; poleg tega ima podružnica še 75 izrednih članov. Poročilo o delovanju je podal načelnik J. Slivnik. Podružnica je imela 10.788,32 Din dohodkov in 7.241,50 Din stroškov; preostanek znaša 3546,82 Din. Tekom let si je nabavila podružnica za svoje člane lep inventar, in to: 2 trijerja, 2 drevesni šropilnici (eno prevozno, eno nahrbtno), 10 osipalnikov, 11 travniških bran, 9 gnojničnih trug, 8 strojev za rezanje mesa, 3 stroje za rezanje repe, 2 požiralnikove cevi, 4 trokarje, 1 aparat proti porodni mrzlici, 2 knjigi „Planšarstvo“ in „Kmetijstvo v naših planinah“. G. Jan (družbeni odbornik) je poročal o razširjenju „Kmetovalca“ na vse panoge. Sklenilo se je pobirati od članov poleg članarine 30 Din še 5 Din kot prispevek za podružnico. Pri slučajnostih so se obravnavala razna podružnična vprašanja.

**Semič.** Kmetijska podružnica je zborovala 21. dec. l. l. Od 59 članov je bilo 18 udov navzočih. Načelnik J. Mihelčič je poročal, da je podružnica priskrbovala svojim članom umetna gnojila, galico in razna semena. Priredil se je tudi dvodnevi vinogradniški in kletarski tečaj. Računski zaključek za leto 1929. izkazuje 84.773 Din dohodkov in 84.934,20 Din izdatkov; primanjkljaj znaša 161,20 Din. Sklenilo se je naročiti eno drevesno škropilnico znamke Nechvile pri družbi.

**Dobrava pri Kropi.** Kmetijska podružnica je imela letno zborovanje dne 21. dec. l. l. Podružnica šteje 114 članov, od katerih je bilo 32 navzočih. Načelnik J. Ješe je podal podrobno poročilo. Blagajniški ostanek znaša 1861,34 Din, skupnega denarnega prometa pa je bilo 11.514,84 Din. Članarina se pobira po vaseh po odbornikih, in sicer poleg članarine 30 Din še podružnični prispevek od 5 Din. Sklenilo se je, da se stroji nečlanom ne bodo dajali v uporabo.

**Trzin.** Kmet. podružnica je imela 28. dec. l. l. sestanek, na katerem so se razpravljala razna gospodarska vprašanja.

**Ribnica na Pohorju.** Kmet. podružnica je zborovala 28. dec. l. l. Obravnavala so se razna gospodarska vprašanja, kakor: ustanovitev kmetijske zbornice, omiljenje taks i. t. d.

**Moste pri Komendi.** Kmet. podružnica je imela svoje letno zborovanje 28. dec. l. l. Od 45 članov je bilo 35 navzočih. Iz načelnikovega poročila je bilo posneti, da ima podružnica sedaj dva gnojnična soda. Računski zaključek izkazuje 10.710 Din dohodkov in 10.650 Din stroškov. Pri slučajnostih se je sklenilo naročiti klajno apno, živinsko sol in umetna gnojila. Podružnica bo priredila tekom spomladi dvojje predavanje, in sicer o travništvu in živinozdravstvu.

**Žiri.** Kmet. podružnica je imela svoj sestanek v nedeljo, 28. decembra 1930. s predavanjem o živinoreji. Predaval je g. kmet. ref. iz Logatca. Udeležba je bila velika. Ljudstvo se je začelo zavedati, da bo tudi v živinoreji imelo kmalu edini vir dohodkov. Sklenilo se je ustanoviti „Živinorejsko zadrugo“. Obenem se je tudi pobirala članarina za l. 1931.

**Zborovanja kmetijskih podružnic.**

**Celje**, v nedeljo, 1. februarja 1931. ob polu devetih zjutraj v občinskem uradu na Bregu;

v nedeljo, 8. februarja 1931.:

**Stara cesta**, ob dveh popoldne v gostilni Franca Vrabelja v Vidanovcih; **Stoperce**, ob devetih dopoldne v gostilni Ignacija Vrabiča; **Gornja Radgona**, ob devetih dopoldne v gostilni Alberta Horvata; **Barje**, ob dveh popoldne pri Mokarju;

v nedeljo, 15. februarja 1931.:

**Sv. Martin pri Vurbergu**, ob osmih zjutraj v stari šoli; **Kostrivnica**, takoj po sv. opravi v občinski hiši; **Sv. Ana v Slov. goricah**, po rani sv. maši v Društvenem domu; **Nedelica**, ob osemnajstih pri načelniku; **Stražišče pri Kranju**, ob desetih dopoldne pri načelniku; **Sv. Tomaž pri Ormožu**, ob polu osmih zjutraj v Kmetiski hranilnici in posojilnici; **Mala Nedelja**, ob polu osmih zjutraj v šoli;

v nedeljo, 22. februarja 1931.:

**Primskovo pri Kranju**, ob desetih dopoldne v šoli; **Unec pri Rakeku**, ob treh popoldne v osnovni šoli; **Apače**, ob devetih dopoldne v gostilni Fürst;

v nedeljo, 15. marca 1931:

**Mengeš**, ob treh popoldne pri g. F. Kralju v Vel. Mengšu (predava strok. tajnik Kafol).

**Kmetijsko-šolski vestnik.**

**Devetmesečni tečaj za kmetске in viničarske mladeniče v banovinski trsnici in drevesnici v Kapeli** se vrši od 1. marca do 30. novembra t. l. Sprejme se 12 mladeničev v starosti najmanj 16 let, dovolj razvitih in zdravih. Pouk je v prvi vrsti praktičen, pa tudi teoretičen v vinogradništvu in sadjarstvu. Gojenci dobe prosto stanovanje, brezplačno popolno oskrbo in mesečno po 50 Din za nabavo potrebnih učil. Kolekvano prošnjo s 25 Din, krstni list, zdravniško izpričevalo, odpustnico ljudske šole, npravstveno izpričevalo in izjavo staršev, da puste prosilca ves čas v tečaju, je poslati do 15. februarja 1931. na upravnika trtnice v Kapeli, p. Slatina-Radenci.

**Devetmesečni viničarski tečaj v banovinski trsnici in drevesnici v Pekrah pri Limbušu** se vrši od 1. marca do 30. novembra t. l. Pogoji isti kakor v zgoraj navedenem tečaju. Prošnje je vložiti na upravnika trsnice v Pekrah pri Limbušu.

**Književnost.**

**Žepni „Kmetijski koledar“ za leto 1931.** je izdala Kmetijska tiskovna zadruga v Ljubljani. Kolodvorska ulica 7. Cena 12 Din, po pošti 13 Din. Razprodajalci dobe popust. — Je to brezdvomno najboljši žepni koledar našega kmeta. Da navedemo samo nekaj poglavij iz njegove bogate vsebine. Za živinorejce: Obširen pouk o prvi pomoči v hlevu s posebnim poglavjem o zdravilih za živino in orodju, potrebnem za zdravljenje; prva pomoč pri živalskih porodih; pouk o razkuževanju; jamstvo pri živinski kupčiji; naznanilna dolžnost pri živalskih kugah, i. t. d. Za vinogradnike: kletarstvo (cik, porjavenje, zavrelca itd.); splošna pravila za pokušanje in oceno vina; dalje poglavja za sadjerejce, vrtnarje, splošno kmetijstvo. Zelo veliko raznih gospodarskih preglednic, kakor n. pr. tabele za merjenje lesa, uporabo umetnih gnojil, razne mere itd. Hvalevredna je vpeljava delavskega zapisnika in zapisnika prejemkov in izdatkov, ki naj navaja kmetjskega gospodarja, da vodi o svojem gospodarstvu točen račun. Seveda ne manjka niti neizbežnega seznama sejmov. Koledar je izredno lepo in trpežno vezan v platno, njegova vsebina pa ravno zaradi velike priložnosti koledarja kmetovalcu neobhodno potrebna. Kdor si ga bo enkrat naročil, bo gotovo ostal njegov vsakoletni odjemalec.

**Tržni pregled.**

**Goved:** Cene prvovrstnemu blagu čvrste, za teleta padajo. Biki 7.50—8 Din, voli 7.50—8.75, teleta 10—11 Din. Padec

cen pri teletih v enem letu za 6 Din pri 1 kg žive teže. Na Dunaju notirajo voli I. 12—14 Din, II. 8.80—11.60 Din, III. 8 do 8.80 Din, cene za 40 para nižje kot prejšnji teden.

**Prasiči:** Naprodaj je dosti blaga, ker je izvoz skoro onemogočen. Vkljub ponovnemu padcu cen, se ne kupuje skoro nič. Cene debelih prasičev 10—11 Din, pršutarji 7—7.50 Din. Lansko leto v tem času so se prasiči prodali po 14—15 Din, padec cen v enem letu znaša 6—7 Din pri 1 kg žive teže. Na Dunaju cene prasičem rapidno padajo. 15. januarja je cena pršutarjem padla za 20—25 grošev, kar znese 1.60—2 Din pri 1 kg žive teže. Malo bolje se drže špeharji; cena je nazadovala za 5—15 grošev. Vzrok temu padcu je carinska vojna med Češko in Madžarsko. Češka je prepovedala vsak uvoz prasičev, pa je vsled tega Poljska vse blago, ki ga je izvažala na Češko, poslala na dunajski trg. Poljska najavlja za prihodnji teden še večji izvoz na Dunaj.

**Konji:** Kupcev malo, cene v padanju.

**Žito:** Cene pšenici neizpremenjene. Nakupujejo samo domači mlini. Trgovanje s koruzo neizpremenjeno. Ječmen in oves se lahko prodasta; cena ječmenu 150 Din, oves 150 do 152 Din sremske postaje.

**Vino:** Trgovina zadnji mesec skoro popolno zaostala. Izvoz minimalen. Konsum pada. Cene domačega vina neizpremenjene, v Vršču in Dalmaciji za spoznanje nižje.

**Les:** Nikake izpremembe.

**Divja koža:** Kupčija slaba, cene nizke. Kune 700 Din, vidre 500 Din, lisice 200 Din, divje mačke 80 Din, jazbec 80 Din, zajec 5 Din, veriverica 3 Din.

**Predivo:** Nobene kupčije, cene za polovico nižje od lanskih.

**Tržne cene.**

Tržne cene so označene tako, kakor veljajo na trgu ali na sejmih v Ljubljani in Mariboru pri nadrobni prodaji in so posnete po tržnih poročilih teh mest. Cene na deželi in pri kupčiji na debelo so nižje.

| Cene so v dinarjih.                   |                                      | Ljubljana    |               | Maribor      |      |
|---------------------------------------|--------------------------------------|--------------|---------------|--------------|------|
| Zitni in drugi pridelki               | pšenica . . . . .                    | 1 q          | 195— do 210 — | 100— do 250— | 250— |
|                                       | rž . . . . .                         | 1 ..         | 175— do 185 — | 140— do 250— | 250— |
|                                       | ječmen . . . . .                     | 1 ..         | 175— do 185 — | 140— do 250— | 250— |
|                                       | oves . . . . .                       | 1 ..         | 190— do 220 — | 175— do 250— | 250— |
|                                       | proso . . . . .                      | 1 ..         | 170— do 180 — | 120— do 250— | 250— |
|                                       | koruza (nova, sušena) . . . . .      | 1 ..         | 145— do 155 — | 120— do 300— | 300— |
|                                       | ajda . . . . .                       | 1 ..         | 170— do 180 — | 120— do 300— | 300— |
|                                       | fižol, ribničar . . . . .            | 1 ..         | — do 280 —    | 135— do 400— | 400— |
|                                       | fižol, prepeličar . . . . .          | 1 ..         | — do 300 —    | — do —       | —    |
|                                       | krompir . . . . .                    | 1 ..         | — do 100 —    | 75— do 150—  | 150— |
| Seno in slama                         | sladko seno . . . . .                | 1 ..         | 85— do 100 —  | 75— do 85—   | 85—  |
|                                       | kislo seno . . . . .                 | 1 ..         | — do 75 —     | — do —       | —    |
|                                       | slama . . . . .                      | 1 ..         | 60— do 70 —   | 50— do 55—   | 55—  |
| Goveja živina                         | Volj I. . . . . Žive teže 1 kg       | 1 ..         | — do 8 —      | 7— do 8—     | 8—   |
|                                       | „ II. . . . . „ „ 1 ..               | 1 ..         | — do 7 —      | 6 15 do 6 75 | 6 75 |
|                                       | „ III. . . . . „ „ 1 ..              | 1 ..         | — do 6 50 —   | 4 50 do 5 50 | 5 50 |
|                                       | Krave debele . . . . . „ „ 1 ..      | 1 ..         | 5— do 6 —     | 6 — do 7 —   | 7 —  |
| Krave, klobararice . . . . . „ „ 1 .. | 1 ..                                 | 3— do 4—     | 2— do 3 25    | 3 25         |      |
| Teleta . . . . . Žive teže 1 kg       | 1 ..                                 | 10— do 11—   | 7— do 9—      | 9—           |      |
| (Prigon v Lj. 136, v Mur. 827 glav)   |                                      |              |               |              |      |
| Prasiči                               | 6—8 tednov stari . . . . . kom.      | 1 ..         | 150— do 200 — | 100— do 180— | 180— |
|                                       | 3—4 mesece stari . . . . . „ „       | 1 ..         | — do —        | 250— do 350— | 350— |
|                                       | 5—7 mesece stari . . . . . „ „       | 1 ..         | — do —        | 400— do 450— | 450— |
|                                       | debel . . . . . Žive teže 1 kg       | 1 ..         | 8— do 9—      | 8— do 10—    | 10—  |
| debel . . . . . mrtve „ 1 ..          | 1 ..                                 | 10— do 11—   | 11— do 12—    | 12—          |      |
| (Prigon v Lj. 86, v Mar. 238 glav)    |                                      |              |               |              |      |
| Pernut, sira                          | piščanec . . . . . kom.              | 1 ..         | 10— do 40—    | 15— do 35—   | 35—  |
|                                       | kokoš . . . . . „ „                  | 1 ..         | 25— do 40 —   | 30— do 45—   | 45—  |
| Mleko, jajca, maslo, sir              | mleko . . . . . 1 lit.               | 1 ..         | 2 50 do 3—    | 2— do 3—     | 3—   |
|                                       | smetana . . . . . 1 ..               | 1 ..         | — do —        | 12— do 14—   | 14—  |
|                                       | čajno maslo . . . . . 1 kg           | 1 ..         | 36— do 44 —   | — do 48—     | 48—  |
|                                       | surovo maslo . . . . . 1 ..          | 1 ..         | 25— do 28—    | — do 36—     | 36—  |
|                                       | bohinjski sir . . . . . 1 ..         | 1 ..         | 24— do 28—    | — do 34—     | 34—  |
|                                       | sirček . . . . . 1 ..                | 1 ..         | 7— do 8—      | 3— do 6—     | 6—   |
| jajca . . . . . kom.                  | 1 ..                                 | 1 25 do 1 50 | 1 15 do 1 75  | 1 75         |      |
| Drva                                  | trda drva . . . . . 1 m <sup>3</sup> | 1 ..         | 140— do 150—  | 120— do 145— | 145— |
|                                       | meška drva . . . . . 1 ..            | 1 ..         | 70— do —      | 90— do 110—  | 110— |

Za uredništvo odgovorna: ing. R. Lah in Franjo Kafol. — Izdajatelj za Kmetijsko družbo: Oton Detela. — Tisk J. Blasnika nasled. Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. Odgovoren Janez Vehar.



**Krave, ki se ne obrejljo**  
ali zvržejo, so največkrat obolele na sramničnem vnetju.

„... več kot 1000 živali razne starosti zdravljenih z „Bissulin-om“ z najboljšim uspehom“ Živinozdravnik D., Münch. Tierärztl. Wochenach., 55. Letnik, št. 15.

Samo na živinozdravniško odredbo!

Brošuro z bolezensko sliko razpošilja brezplačno H. Trommsdorff Chem. Fabrik Aachen. Zastopnik: „Lykos“, Mr. K. Vouk, Zagreb, Jurjevska ul. 8.

Za jesensko in zimsko škropljenje sadnega drevja proti raznim škodljivcem je priznано najusoešnejše sredstvo

# ARBORIN

Izdeluje ga tvrdka

## „CHEMOTECNA“

družba z o. z.

**LJUBLJANA, MESTNI TRG 10**

(na dvorišču veletrgovine A. & E. Skaberne)

### Vse drevesne škodljivce uniči

pod garancijo:

**Dendrin**, 6–12 %/o, stane kg Din 850  
**Neo-Dendrin**, 3–6 %/o, stane kg D 12.—.

Uporabljajte:

„**Soter**“ gosenične klejne obročje.  
„**Avenarius**“ katra za drevesne rane,  
„**Avenarius**“ cepilni vosek. Navodila, strokovnjaški podatki in nasveti brezplačno.

Naročite pri:

18

**Skladišču Kmečijske družbe v Mariboru ali Kemindustrija Maribor.**

## I. Trsničarska zadruga v Dravski banovini

r. z. o. z.

**Sv. Lovrenc v Slov. Goricah, p. Juršinci pri Ptuju - železniška postaja Moškanjci**

Prva produktivna zadruga te vrste v naši državi, obstoja in priznано izborna deluje že četrstoletja. Nudi **Ia. trsni material (cepljenke, korenjake itd.)** pod običajnimi pogoji

Zabtevajte cenik, ki je v slovenskem in srbohrvatskem jeziku interesentom brezplačno na razpologo! — Kratki naslov za pisma: **Trsničarska zadruga, Juršinci, Dravska banovina.**

21

# PRVA HRVATSKA ŠTEDIONICA V ZAGREBU

Vloge: Din 1.800.000.000.—. Delniška glavnica in rezerve: Din 156.500.000.—.

## PODRUŽNICE:

Bačka Palanka, Bakar, Banja Luka, Beograd, Bihać, Bjelovar, Brčko, Brod na Savi, Celje, Crikvenica, Čakovac, Daruvar, Delnice, Derventa, Dubrovnik, Djakovo, Karlovac, Kraljevica, Križevci, **Ljubljana, Maribor**, Mitrovica, Mostar, Niš, Nova Gradiška, Novi Sad, Ogulin, Osijek, g. gr., Pakrac, Požega, Rab, Sarajevo, Senj, Sisak, Skoplje, Split, Subotica, Sušak, Travnik, Tuzla, Varaždin, Vel. Bečkerek, Vel. Gorica, Vinkovci, Virovitica, Vukovar, Zemun, Zagreb: Ilica 117a, Vlaška ul. 86, Mihanovićeveva ulica.

**Izpostava: Podravska Slatina, Ruma. Menjalnica: Zagreb, Ilica št. 5. Brz. naslov: PRAŠTEDIONA. Ljubljana - Telefon št. 2596 in 2011.**

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz, in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter kuponov, nakazila v tu- in inozemstvo, safe - deposits itd.

DENAR NALOŽITE NAJBOLJE IN NAJVARNEJE PRI DOMAČEM ZAVODU

# KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

REGISTR. ZADRUGA Z NEOMEJENO ZAVEZO

V LJUBLJANI, TAVČARJEVA (SODNA) ULICA 1



Vloge na knjižice in tekoči račun obrestuje po 5-5% brez odpovedi, pri trimesečni odpovedi po 7% brez odbitka davka na rente. Stanje vlog nad 30.000.000 Din. — Rezerve nad 700.000 Din. Jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog.

Vložne knjižice drugih zavodov sprejema kot gotovino brez prekinjenja obrestovanja. Posojila daje proti poroštvu, na vknjižbo in proti zastavi premičnin in vrednostnih papirjev ter dovoljuje kredite v tek. računu pod najugodnejšimi pogoji. — Blagajniške ure: Ob delavnikih od 8.—12<sup>h</sup>, in od 3.—4<sup>h</sup>, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8.—12<sup>h</sup> ure.

Telefon 2847.  
Brzjavni: »Kmetijski dom«.  
Račun pošt. hranilnice št. 14.257.

Podružnici v Kamniku in v Mariboru.



J. BLASNIKA NASL.

## UNIVERZITETNA TISKARNA

LITOGRAFIJA      OFFSETTISK      KARTONAŽA

ZALOŽNIŠTVO VELIKE PRATIKE

VREČICE ZA SEMENA

NAJSTAREJŠI GRAFIČNI ZAVOD JUGOSLAVIJE  
IZVRŠUJE VSE TISKOVINNE NAJCENEJE IN NAJBOLJ SOLIDNO  
USTANOVLJENA LETA 1823

## Vinogradniki!

Josip  
Bratuša

trsničar

Ljutomer  
(Dravska  
banovina)

Imam na prodaj več tisoč prvovrstnih cepljenih trt na podlagah rip, portalis, Rupesius Göthe 9, in berlandieri x riparia. Kober 5 B B in sicer: laški rizling, muškatski silvanec (sauvignon) beli burgundec, žlahtina, neuburgovec, veitlinec, Bonvierjeva ranina - special. rulandec in moslavec (šipon)

Za čistost vrste in podlage jamčim.

Cenik  
brezplačno na razpologo.

20

KMETOVALCI, UPORABLJAJTE PRI GNOJENJU VEDNO

## 40% KALIJEVO SOL

ker samo na ta način se poleg fosfornih in dušičnih gnojil dosežejo največji pridelki prvovrstne kvalitete in je rentabilnost umetnih gnojil sigurna. — Gnojite sedaj zgodaj sponladi **na oral!**

|                                    |            |                     |
|------------------------------------|------------|---------------------|
| Za žita . . . . .                  | 50—80 kg   | } 40% kalijeve soli |
| Deteljo, travnik, koruzo . . . . . | 100—120 kg |                     |
| Krompir, peso, repo . . . . .      | 120—150 kg |                     |
| Trto, hmelj in sočivje . . . . .   | 150—200 kg |                     |

Vsa potrebna navodila o gnojenju z umetnimi gnojili Vam da brezplačno.

**AGRIKULTURNO KEMIČKI URED ZA KALIJEVO GNOJENJE**  
Zagreb, trg burze 3/II.



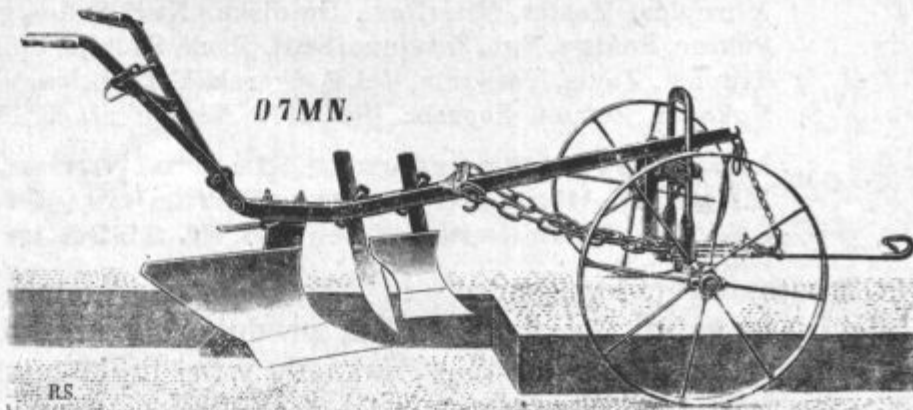
## RUD. SACK

tovarna poljedelskih strojev in orodja

LEIPZIG.

Podružnica: WIEN.

Sackove stroje ima v zalogi:  
Kmetijska družba v Ljubljani.



## Razglas.

Članarina Vinarskega društva za Dravsko banovino v Mariboru znaša

za leto 1931. 10 Din

do 3 oralov vinograda, za vsak nadaljni oral se poviša članarina za 5 Din, tako da plača posestnik 5. oralov vinograda 20 Din.

Naročnina za skupno glasilo „Kmetovalec“ znaša 30 Din letno. Kdor hoče dobivati „Kmetovalca“, plača torej poleg članarine za Vinarsko društvo še naročnino za Kmetovalca, to je 40 Din in po 5 Din več za vsak oral vinograda nad 3 orale.

V Vinarskih podružnicah organizirani člani plačajo članarino in naročnino svoji podružnici, vsi neposredni člani pa nakažejo oboje izravno Vinarskemu društvu v Mariboru s položnico na njegov čekovni račun št. 10.786 pri podružnici poštne uradnice v Ljubljani.

Naročil na „Kmetovalca“ brez nakazila članarine in naročnine ne moremo upoštevati.

Vsako imej vse letnike „Naših gorc“!

V zalogi imamo še:

Kompletni I. letnik 1927 20 Din; kompletni II. letnik 1928 30 Din; kompletni III. letnik 1929 30 Din; kompletni IV. letnik 1930 30 Din in pa „Grozni sukač“ v posebni izdaji 6 Din. — Položnico pošljemo na zahtevo vsakomur brezplačno. Vinarsko društvo za Dravsko banovino Maribor, Gregorčičeva ulica št. 6.

## Trte Vam rodijo

tretje leto po saditvi, če naročite cepljenke od zanesljivega trtničarja, ki vam more nuditi vsestransko garancijo in ki razpolaga za slovenske lege najboljšimi sortami, kakršne dobite od Drevesnice in trsnice Ivan Gradišnik, Smarjeta pri Celju. Cenik zastoj! 14

## Stiskalnica za seno

na kolesih, v dobrem stanju ima na prodaj: Kmetijska podružnica v Mariboru (Ogled: Meljska cesta št. 12). 23

## Živinorejci!

Ko prodajate in tudi kadar kupujete na sejmu ali v hlevu živino, imejte vselej pri sebi zanesljivo in praktično knjižico „Določanje žive teže pri govedu brez tehtnice“, katera vam pove brez računanja in brez vage, koliko je vaša živina težka. Cena knjižic je samo 10 Din, po pošti 12 Din. Dobi se pri Kmetijskih družbi ali pa pri založniku J. M. VIČIČ, Ljubljana, Ahačljeva cesta številka 10, II. nadstr. 209

## Železen mlin

(Schleudermühle) na električen pogon, ki melje prav vse žito, kavo, poper, različne korenine itd., popolnoma nov, ima na prodaj: L. Fürsager, Radviljica. 38

## Ekonom

prvovrstna moč vseh panog gospodarstva, specialno živinoreje, z dolgo prakso na veleposestvih, z dobro gospodinjno, delaven, želi službo ali posestvo v delež, ali prevzeti malo posestvo na odkup za preoskrbo gospodarja. Ponudbe na: „Ekonom št. 15“ pošno ležeče Velenje. 39

## Plemenske peteline

bele „Amerik. Leghorn“, čiste pasme, prodaja po nizki ceni E. Löschnigg, Smarje pri Ješah. 40



# Nervozni umirajo zgodaj!

Ste li opazili pri sebi četudi le tupa lam katerega izmed naslednjih znakov bližajoče se živčne oslabelosti?

Hitro razburjenje, nerazpoloženje drgetanje udov, nemirnost, utripanje srca, omotični napadi, tesnoba, nespečnost, nemirne sanje, neobčutiljivost posameznih telesnih delov, plišljivost, prevelika razdražljivost spriču ugovarjanja, ropota, duha, poželenje po omamilih, tobaku, alkohola, čaju, kavi, trzanju očenih vek ali migljanje pred očmi, naval krvi, tesnoba, muhavost, odpoved spomina ali govora, izredna nagnenja ali odvrtnost. Ako se pojavi pri Vas kateri teh znakov nervoznosti, eden močan ali več hkrati, tedaj so Vaši živci resno oslabiljeni in potrebujejo okrepljenja.

Ne pustite tega vnaprej, ker slede temu lahko kmalu resne motnje duševnih zmožnosti, kot nesmiselno govorjenje in nazavedna dejanja, hitra telesna propast in zgodnja smrt. Nič ni na tem, odkod Vaša živčna oslabelost, vabim Vas, pišite mi! Radevolje vam

## Zastoj in poštnine prosto enostaven način odkrijem

ki vam bo pripravil veselo iznenadenje. Morda ste za razna sredstva izdali že mnogo denarja, dosegli pa v najboljšem slučaju le kratkotrajno zboljšanje. Zagotavljam vam, da poznam pravi način

kako slabosti Vaših živcev odpomoči.

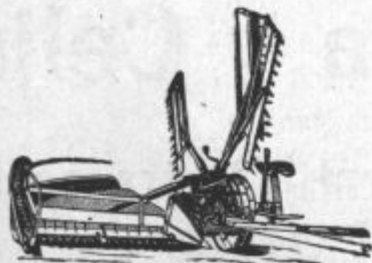
Ta način prinese obenem tudi zboljšanje razpoloženja, veselje do življenja, moč in delazmožnost, da, pisal mi je že marsikdo, da ga je povsem prerodil. To dokazujejo tudi mnenja zdravnikov. Stane vas samo dopisnico. Pošljem vam zelo poučno

knjižo popolnoma zastoj.

Ce vam ni mogoče pisati takoj, si spravite ta oglas!

Ernst Pasternack, Berlin. SO.

Mihael Ircholetz No 13. Abt. 356.



## GOSPODARJI!

PRED NAKUPOM VAŠIH GOSPODARSKIH STROJEV OBRNITE SE NA

# K. & R. JEŽEK

TOVARNA GOSPODARSKIH STROJEV, LIVARNA ŽELEZA IN KOVIN

MARIBOR - MELJE 103

PRVOVRSTNI IZDELKI  
POPOLNO JAMSTVO - NIZKE CENE - NA OBROKE

## Mala naznanila.

Le proti predplačilu, do 20 besed stane Din 20.—, vsaka nadaljnja beseda po 1 Din.  
Upravništvo ne prevzame posredovanja.  
Vsakega 10. in 25. v mesecu se zaključijo sprejemanje oglasov za prihodnjo številko.

### Vsa zdravila za ljudi in živino

naročate lahko iz lekarne na Vrhniki. Posebno priporočamo: Hočevarjevo Aromatično železno tinkturo, priznano najboljšo sredstvo zoper slabokrvnost, slabo prebavo in oslabelost. Je boljše kot vsako železno vino! Pol literska steklenica 26 Din. Naročiti in porabiti je 3 steklenice. Želodčni prašek, ki učinkuje pri želodčnem katarju, to je pri tiščanju in bolečinah v želodcu, želodčnem krču, kislem izpahovanju in bluvanju. Škatla 20 Din. Tussoccol sirup zoper pljučne bolezni. Oblazuje kašelj, izčisti pljuča in dviga tek. 1 steklenica 40 Din. Nervocol, ki vsebuje kolo, železo in forstor. Deluje odlično pri živčnih boleznih, utrujenosti in nervoznosti. Okrepi in vrne tek. Steklenica 40 Din. Za domače živali: Sadelnikarjev zdravilni prašek za prašiče. Sigurno zdravilo zoper bolezni na prebavilih, ki čisti in odvaja kožne bacile. Pospešuje tek in reje živali, ter zabrani izbruh rdečice. Zavoj 12 Din, 10 zavojev 100 Din. — Bosulin svečice. Edino zdravilo zoper stramlično vnetje pri govedih. Zanesljivo zoper jalovosti krav in telic. Škatlja z 12 svečicami 30 Din. — Protikataralčen prah za konje. Preizkušeno zdravilo zoper konjski kašelj, težko dihanje in izgubi teka. Škatlja 20 Din. Lekarne pri „Angeļu Varhu“ na Vrhniki št. 9. Imenovanih zdravil se ne dobi nikjer drugod, zato naročite naravnost od mene! Na vsa vprašanja odgovorjam brezplačno! Pri večjih naročilih popusti!

### Cepljene trte:

nudi I. Trsničarska zadruga v Dravski banovini pri Sv. Lovrencu v Slov. gor., p. Juršinci pri Ptuj, žel. postaja Moškancji, skadišče v Hlaponcih. — Zahtevajte brezplačni cenik na kratek naslov: „Trsničarska zadruga, p. Juršinci.“ 258

### Vinogradniki!

Za oddati imam večje množine la enoletnih cepljenk: Laške graševine, muškadni Silvanec (Souvignon), dišeči Traminec, beli Burgundec in Kraljevec, na podlagah Rup. Gothe št. 9 in na Riparia Portalis. Ceplji vseh sort izbrani so, od rodovitnih matic. Korenjaki vseh podlag tudi za oddati. — Cenik pošljem vsakomur na zahtevo: Martin Herga, Bratoncele 12, p.: Volka Nedelja. 1

### Bencin-motor

Wolf 7 KS, 2 leti rabljen, prodaja radi naprave elektrike: Strupi Janez, posestnik, Rupa pri Kranju. 3

### Kupimo bodečo žico,

staro, rabljeno par sto kg. Ponudbe s ceno na: Drevesnice bratov Dolinšek, Kamnica pri Mariboru. 5

### 36 plemenskih merjascev

in samice nemške plemenite pasme (Deutsches Edelschwein) ima na prodaj Uprava veleposvestva Jos. Ornlga, Št. Janž na Dr. polju. 22

### Radio na obroke!

PHILIPS-ovi sprejemni aparati, zvočniki in anodni aparati z naplačilom in dvanajstkratnim mesečnim plačilom. — Poleg te vodilne svetovne tvrdke ima tudi izdelke drugih renomiranih tvrdk kot „UNDA“, „HEGRA“, „IDEAL-BLAUFUNKT“ in „KAPSCH“. — Neugajajoče aparate izboljšamo ali popravimo strokovno in ceno. Poslužite se ugodne prilike ter zahtevajte ponudbe: T. T. Drenig, Ljubljana, Drenikov vrh 1. 17

**Prodaj**  
10 mladih svini, 12 tednov starih, čistokrvne nemške žlahtne pasme (Deutsches Edelschwein), od importiranih starišev, zelo priporočljivi za perutničke. Hranjeni so samo s surovo hrano. Henrik Sarnitz, posestnik, Sv. Lenart v Slov. Gorici. 6

### Gozdne sadike:

smreka Zletna (3 in 4 letna smreka je že oddana), beli bor, črni bor, mecesen, ameriški ješen, navadni ješen, beli javor, akacija, kanadska topola; sadike in potaknjence i. dr. ima v zalogi za saditev spomladi 1931: Gozdna drevosajnica ljubljanske podružnice J. S. U. v Mariboru. Zahtevajte cenik. 7

### Laneno prejo

sprejema v tkanje rjuh 150 cm šir., namiznih prtov in brisač tkalica „Krosna“ v Ljubljani, Zrinjskega cesta 6. Domače platno je naltrežnejše in nalceneje. 10

### Montafonska bika

eden 17 mesecev, drugi 8 tednov star, potomca najčistejše pasme, teka ekonomija Turjak, pošta Turjak. 37

### 1000 Dinarjev tedensko

zasižite z obiskovanjem v Vašem okraju. Znamko za odgovor. Tovarna Kosmos, Ljubljana, poštni predal 307. 36

### Cepljene trte

vseh vrst, s požlahtnenimi podlagami ima za spomladansko saditev na prodaj: Trsnica Franc Kovač, Jankova, p. Vojnik pri Celju. 35

Oblastveno koncesionirana

### šoferska šola

Gojko Pipenbacher, Ljubljana, Gosposvetska c. 12. Zahtevajte informacije! 34

### Plemenskega bika,

26 mesecev starega, pingavske pasme, na živinski razstavi v Ormožu kupljen, licenciran ter ocenjen na 25 točk, zelo pohleven, ima na prodaj: Jakob Golob, Selnica ob Dravi. 33

### Cepljene trte

prvovrstne, več 1000 komadov, laški ržling in beli burgunder na Riparia Portalis in Goethe št. 9 ima na prodaj: Miha Kovačič, trtničar, Sv. Peter pri Mariboru. 29

**Pri letni prebavi želodčnega in črevesnega katarja, črevesnih oteklinah, nagnenju k vnetju slepiča**  
Vam povzroča naravna grenčica „Franz Josef“ lahko prebavo brez vsakih bolečin. Preizkušnje na klinikah trde, da je grenčica „Franz Josef“ najboljša in najučinkovitejša odvajalno sredstvo. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

### Imam več krav,

dobrih molznice, izmed katerih eno prodam. Albin Koman, Vižmarje, p. St. Vid n. Ljubljano. 32

### Oskrbnik-ekonom

z večletno prakso, najboljšimi spričevali, samostojnim vodstvom na veleposvestvih išče službe. Vstop mogoč takoj. Naslov pri upravi lista pod št. 31. 31

### Odsek za rejo kucev

Kmetijske družbe v Ljubljani, ima na prodaj tri čistokrvne samce Bober, v starosti od 25. 8. 1930. 30

### Mlatilnico

z tresali in reto, v dobrem stanju, ima radi električne naprave na prodaj: Anton Kastelic, Smarje št. 4 na Dolenskem. 28

### Zajce

garantirano čistokrvnih pasem odprodaja vedno „Prvo jugoslovansko kuncere sko družstvo v Mariboru“. 28

### Sadno drevje na prodaj:

jabolka, hruške, češplje, orehe visokodebelne in pritlične od najboljših vrst in več sto divjih kostanjev. Cene po dogovoru, pisмено ali ustmeno. Naslov Jakob Pintar, sadlarijec, Sv. Tomaž pri Škofji Loki, p. Bukovica. 27

### Dve deklici

šole prosti in enega mladeniča vojaščinne prostega, vsi pridni in poštene se sprejmejo takoj v službo. Deklici po Din 250, moški po Din 300 plače mesečno, na velikem peratinarskem zavodu. Naslov: Peradarstvo „Ribograd“, p. Zdenčina pri Zagrebu. 24

### Plemenske svinje,

breje, ima na prodaj Janez Skumavec, Zgor. Lazi št. 51, p. Gorje pri Bledu. 26

# LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neom. zavezo  
**V LJUBLJANI**

obrestuje vloge in daje posojila in kredite pod najugodnejšimi pogoji. Svoje prostore ima tik za frančiškansko cerkvijo v lastni palači. Miklošičeva c. 6.

**HHRANILNE VLOGE ZNAŠAJO NAD 190 MILIJONOV DIN.**

**Kmetovalci Vaš denarni zavod je**

# Ljudska posojilnica v Celju

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v novi lastni palači na vogalu Kralja Petra ceste in Vodnikove ulice.

Za hranilne vloge jamči poleg rezerv in hiš nad 4000 članov-  
posestnikov z vsem svojim premoženjem. — Vlagatelji pri  
Ljudski posojilnici ne plačajo rentnega davka.

**Stanje vlog nad Din 90,000,000.—**